

Lokalna Strategia Rozwoju

Lokalnej Grupy Działania
Stowarzyszenie „Subregion Magurski – szansa na rozwój”
na lata 2009–2015

Nowy Żmigród, styczeń 2009 r.

Spis treści

1. Charakterystyka LGD jako jednostki odpowiedzialnej za realizację LSR	4
1.1. Nazwa i status prawny LGD oraz data jej rejestracji i numer w Krajowym Rejestrze Sądowym	4
1.2. Opis procesu budowania partnerstwa	4
1.3. Charakterystyka partnerów i sposób rozszerzania (zmiany) składu LGD	6
1.3.1. Partnerzy wchodzący w skład LGD	6
1.3.2. Zasady i sposób rozszerzania składu LGD	6
1.4. Struktura ciała decyzyjnego	7
1.4.1. Skład ciała decyzyjnego	7
1.4.2. Sposób powołania i zmiany składu ciała decyzyjnego	7
1.4.3. Rola i zadania ciała decyzyjnego	8
1.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD	8
1.5.1. Organy Statutowe LGD	8
1.5.2. Regulamin funkcjonowania LGD	10
1.5.3. Zatrudnianie pracowników	10
1.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób, wchodzących w skład ciała decyzyjnego.....	13
2. Definicja obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności	14
2.1. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze.....	14
2.1.1. Położenie i charakterystyka obszaru.....	14
2.1.2. Klimat	15
2.1.3. Gleby	16
2.1.4. Bogactwa naturalne	16
2.1.5. Lesistość	16
2.1.6. Zasoby wodne	17
2.1.7. Magurski Park Narodowy	17
2.1.8. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000	19
2.2. Historia i kultura	19
2.2.1. Uwarunkowania kulturowe.....	19
2.2.2. Uwarunkowania historyczne	20
2.2.3. Atrakcje historyczne i architektoniczne	22
2.3. Jakość życia	24
2.3.1. Oświata	24
2.3.2. Kultura	24

2.4. Ocena społeczno-gospodarcza obszaru	27
2.4.1. Liczba i struktura wieku ludności	27
2.4.2. Poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia	27
2.5. Branże gospodarki o kluczowym znaczeniu dla rozwoju obszaru	28
2.5.1. Sektor produkcji i usług	28
2.5.2. Rolnictwo	28
2.5.3. Turystyka	30
2.6. Specyfika obszaru	33
3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR.....	34
4. Cele ogólne i szczegółowe LSR	35
4.1. Misja i cele ogólne.....	35
4.2. Cele ogólne, szczegółowe, rodzaje projektów oraz wskaźniki.....	36
5. Spójność specyfiki obszaru z celami LSR.....	44
6. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć.....	45
7. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć	47
8. Procedura wyboru operacji przez LGD.....	48
9. Procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji do sfinansowania.....	54
10. Procedura odwołania się od decyzji Rady.....	55
11. Budżet LSR dla każdego roku realizacji LSR	55
12. Opis procesu przygotowania LSR.....	61
13. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR.....	63
14. Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej.....	64
15. Powiązania LSR z dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR.....	65
16. Planowane działania/przedsięwzięcia/operacje, realizowane przez LGD w ramach innych programów, wdrażanych na obszarze LSR.....	67
17. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich	69
Załączniki.....	70

1. Charakterystyka LGD jako jednostki odpowiedzialnej za realizację LSR

1.1. Nazwa i status prawny LGD oraz data jej rejestracji i numer w Krajowym Rejestrze Sądowym

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Subregion Magurski – szansa na rozwój” została powołana 12 maja 2006 r., a 12.12.2006 r. wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr. 0000258600.

1.2. Opis procesu budowania partnerstwa

Inicjatorem utworzenia Lokalnej Grupy Działania była społeczność lokalna gmin Nowy Żmigród, Krempna, Osiek Jasielski i Dębowiec. Lokalna Grupa Działania powołana została 12 maja 2006 roku w Nowym Żmigrodzie. Na obszarze gmin: Dębowiec, Krempna, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski przyjęła formę prawną stowarzyszenia o nazwie „Subregion Magurski – szansa na rozwój”.

Jego celem było:

- 1) opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich (ZSROW), w rozumieniu przepisów SPO, dla obszaru gmin: Dębowiec, Krempna, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski,
- 2) wspieranie działań na rzecz realizacji ZSROW dla obszaru gmin, o których mowa w pkt 1,
- 3) promocja obszarów wiejskich, położonych w gminach, o których mowa, w pkt 1,
- 4) mobilizowanie ludności do wzięcia aktywnego udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich, położonych w gminach, o których mowa w pkt 1,
- 5) upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach, związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich, położonych w gminach, o których mowa w pkt 1,
- 6) rozwój przedsiębiorczości.

Stowarzyszenie skupiało członków sektora:

- a) publicznego: Starostwo Powiatowe w Jaśle, Urząd Gminy w Dębowcu, Krempnej, Nowym Żmigrodzie, Osieku Jasielskim, Bank Spółdzielczy Biecz, oddział w Dębowcu, Bank Spółdzielczy Rymanów,
- b) prywatnego: „Mareszka s.c.”, „Szwajser”,
- c) pozarządowego: Fundacja Rozwoju Powiatu Jasielskiego, Gminne Koło Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenie Sołtysów Powiatu Jasielskiego.

Stowarzyszenie proponowało współpracę osobom zainteresowanym aktywnym uczestnictwem w rozwoju regionu. Podczas zebrania założycielskiego, zgodnie z wymogami Programu Pilotażowego Leader +, ukonstytuował się zarząd. W jego skład weszły 3 kobiety (43% ogółu), co jest przejawem działania na rzecz równouprawnienia. Procentowy udział kobiet i mężczyzn w zarządzie pozostał stały, pomimo zmian personalnych.

Stowarzyszenie przyjmuje nowych członków, w tym sporo osób prowadzących działalność gospodarczą oraz lokalnych działaczy społecznych, dzięki czemu uzupełniono skład o przedstawicieli sektora społecznego i gospodarczego.

W okresie od 19.06.2006 r. do 14.04.2008 r. Stowarzyszenie realizowało projekt „Subregion Magurski – szansa na rozwój”, w ramach programu pilotażowego Leader+. W czasie jego trwania zorganizowano wiele imprez o charakterze integracyjnym oraz zrealizowano projekty, służące rozwojowi gmin członkowskich. Opracowano dokumenty, pozwalające na realizację następujących inwestycji: wyciąg narciarski (gmina Osiek Jasielski), ośrodek rekreacyjny (gmina Krempna), trasy rowerowe (wszystkie gminy subregionu), remonty dróg (wszystkie gminy subregionu). Wydano wiele wydawnictw informacyjno-promocyjnych oraz album o terenie subregionu.

Po zakończeniu programowania Leader +, LGD w dalszym ciągu uczestniczyło w życiu społeczności gminy Nowy Żmigród. Umożliwiło bezpłatne zajęcia na basenie dzieciom uczącym się pływać, zorganizowało Dni Żmigrodu i gminne dożynki. Projekty te były finansowane z Programu Integracji Społecznej w ramach Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich. W jego ramach zorganizowano również wyjazdy na basen dla dzieci z gminy Osiek Jasielski. Powyższe projekty zakończyły się sukcesem, co potwierdza możliwości organizacyjne LGD.

terytorialnego poprzez przyjmowanie nowych gmin lub ich rezygnację z członkostwa. Stowarzyszenie może wchodzić w skład krajowych i międzynarodowych organizacji o podobnych celach.

Obszarem aktywności Stowarzyszenia jest teren Unii Europejskiej, a szczególnie gmin Krempna i Nowy Żmigród, z możliwością rozszerzenia o pozostałe gminy powiatu jasielskiego i krośnieńskiego. W takim przypadku zakłada się uzupełnienie lokalnej strategii rozwoju. Z założenia czas trwania Stowarzyszenia nie jest ograniczony.

W odniesieniu do członkostwa przyjęto następujące zasady:

- członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być pełnoletnia osoba fizyczna, która spełnia warunki określone w ustawie (prawo o stowarzyszeniach) oraz osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego,
- członkowie, będący osobami prawnymi, działają poprzez swojego przedstawiciela, który w ich imieniu realizuje wszelkie prawa i wykonuje obowiązki, wynikające z przynależności do Stowarzyszenia,
- nabycie i stwierdzenie utraty członkostwa w Stowarzyszeniu następuje na podstawie uchwały Zarządu Stowarzyszenia,
- w przypadku członkostwa jednostek samorządów terytorialnych, uchwałę o przyjęciu na członka Stowarzyszenia podejmuje WZCZ.

1.4. Struktura ciała decyzyjnego

1.4.1. Skład ciała decyzyjnego

Statut LGD zapewnia rozdział funkcji pomiędzy poszczególne organy. Osoby powoływane do władz Stowarzyszenia mogą być członkiem wyłącznie jednego z organów władz wybieralnych LGD. Dodatkowo, członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą być równocześnie członkami organu zarządzającego, ani pozostawać z nimi w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia.

1.4.2. Sposób powołania i zmiany składu ciała decyzyjnego

Członkowie Rady są wybierani przez Walne Zebranie Członków LGD Stowarzyszenie „Subregion Magurski – szansa na rozwój” w głosowaniu, zwykłą większością głosów, po przedstawieniu odpowiedniej kandydatury. Mogą być nimi członkowie zwyczajni LGD lub upoważnieni przedstawiciele, w przypadku gdy członkami zwyczajnymi są osoby prawne oraz inne osoby wskazane przez członków zwyczajnych. Podział mandatów w Radzie LGD zapewnia równowagę sektorów publicznego oraz społeczno-gospodarczego, a członkowie reprezentujący sektor społeczno-gospodarczy muszą liczyć co najmniej 50% +1 mandatów. Pożądana jest również równowaga sektorów wśród członków Rady, reprezentujących poszczególne gminy.

1.4.3. Rola i zadania ciała decyzyjnego

Głównym zadaniem Rady LGD jest wybór projektów, finansowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju, zgodnie z art. 62. ust. 4 Rozporządzenia Rady WE nr 1698/2005. Przez wybór projektów rozumie się rozpatrywanie wniosków o dofinansowanie ze środków przeznaczonych na realizację LSR.

1.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD

1.5.1. Organy Statutowe LGD

Statutowymi organami LGD Stowarzyszenia „Subregion Magurski – szansa na rozwój” są:

a) Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia

Jest to organ decyzyjny, do którego kompetencji należy:

- uchwalanie na wniosek Zarządu Stowarzyszenia kierunków i programu działania,
- wybór i odwoływanie członków Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej,
- rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej, szczególnie dotyczących projektów realizowanych w ramach ZSRROW i LSR,
- udzielanie absolutorium ustępującemu Zarządowi,
- uchwalanie zmian Statutu,
- podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia Stowarzyszenia do innych organizacji,
- podejmowanie uchwały w sprawie rozwiązania Stowarzyszenia,
- rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu, wniesionych przez członków Stowarzyszenia,
- uchwalanie regulaminu obrad Walnego Zebrania Członków,
- zatwierdzanie projektu ZSRROW i LSR,
- opiniowanie propozycji Rady dotyczących projektów, które mają zostać objęte dofinansowaniem,
- podejmowanie uchwał o rozszerzeniu działalności Stowarzyszenia,
- wyrażanie zgody na wszelką działalność gospodarczą prowadzoną przez Stowarzyszenie,
- ustalanie wysokości składek członkowskich,
- uchwalanie i zmiany regulaminu Rady.

b) Zarząd Stowarzyszenia

Jest to organ, który bezpośrednio kieruje pracą Stowarzyszenia. Do jego kompetencji należy:

- przyjmowanie nowych członków Stowarzyszenia,
- reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz i działanie w jego imieniu,
- kierowanie bieżącą pracą Stowarzyszenia,
- zwoływanie Walnego Zebrania Członków,
- przygotowanie projektów do realizacji,
- powoływanie i odwoływanie kierownika Biura Stowarzyszenia oraz zatrudnianie innych pracowników tego biura,
- ustalanie wielkości zatrudniania i zasad wynagradzania pracowników Biura Stowarzyszenia,
- ustalanie regulaminu Biura Stowarzyszenia,
- uchwalanie wynagrodzenia dla osób świadczących odpłatnie usługi w imieniu Stowarzyszenia,
- opracowywanie lokalnych strategii rozwoju.

c) Komisja Rewizyjna

To organ odpowiedzialny za kontrolę wewnętrzną w Stowarzyszeniu. Realizuje następujące zadania:

- kontrola bieżącej pracy Stowarzyszenia,
- składanie wniosków w przedmiocie absolutorium dla Zarządu na Walnym Zebraniu Członków,
- występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania Członków,
- dokonywanie wyboru podmiotu, mającego zbadać sprawozdanie finansowe Stowarzyszenia zgodnie z przepisami o rachunkowości.

d) Rada LGD

W jej wyłącznej kompetencji leży wybór projektów, przeznaczonych do finansowania w ramach opracowanej przez Stowarzyszenie lokalnej strategii rozwoju.

1.5.2. Regulamin funkcjonowania LGD

Regulamin funkcjonowania LGD składa się z następujących, uchwalanych odrębnie, dokumentów:

- Regulaminu Biura Stowarzyszenia,
- Regulaminu Zarządu,
- Regulaminu funkcjonowania Komisji Rewizyjnej,
- Regulaminu funkcjonowania Rady LGD.

1.5.3. Zatrudnianie pracowników

Obsługę LGD zapewni obsada Biura LGD. Przewidywane jest zatrudnienie pracowników Biura na następujące stanowiska:

- kierownik Biura – 1 osoba (pełny etat),
- asystent kierownika biura – 1 osoba (0,5 etatu),
- księgowy umowa zlecenie, lub częściowy etat.

Obsadę biura LGD wybiera Zarząd Stowarzyszenia. Zgodnie z regulaminem naboru na wolne stanowiska urzędnicze do obsługi biura LGD Stowarzyszenie „Subregion Magurski – szansa na rozwój”. Powyższy regulamin zatwierdzony został uchwałą zarządu nr 1/2009 z dnia 6.01.2009 r.

Kierownik Biura

Opis stanowiska

Odpowiada za:

- ogólną koordynację realizacji LSR,
- nadzór nad pracą Biura,
- zapewnienie wysokiej jakości obsługi beneficjentów,
- nadzór nad realizacją budżetu LGD,
- pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację projektów spójnych z LSR,
- terminową sprawozdawczość,
- przepływ informacji pomiędzy Biurem i władzami LGD,
- realizowanie innych zadań, zleconych przez Zarząd LGD.

Wymagania konieczne:

- wykształcenie wyższe,
- bardzo dobra znajomość zasad podejścia Leader,
- znajomość języka obcego w stopniu umożliwiającym swobodną komunikację,
- biegła umiejętność posługiwania się komputerem (obsługa oprogramowania typu: Word, Excel, Power Point, Outlook Express),
- doświadczenie w zarządzaniu zespołem,
- doświadczenie w pracy w sektorze pozarządowym.

Wymagania pożądane:

- doświadczenie w planowaniu/realizacji projektów infrastrukturalnych,
- umiejętność oceny planowanych inwestycji pod względem ekonomicznym,
- doświadczenie w aktywizowaniu mieszkańców wsi.

1) Asystent Kierownika Biura

Opis stanowiska

Odpowiada za:

- zaopatrzenie biura LGD,
- prowadzenie i archiwizację dokumentacji,
- prowadzenie korespondencji,
- prowadzenie sekretariatu,
- obsługę władz LGD, protokołowanie zebrań,
- realizowanie innych zadań zleconych przez kierownika Biura.

Wymagania konieczne:

- wykształcenie, co najmniej średnie,
- biegła umiejętność obsługi komputera i innych urządzeń biurowych,
- komunikatywność,
- dobra organizacja pracy.

Wymagania pożądane:

- znajomość języka obcego,
- doświadczenie w pracy biurowej.

W przypadku wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników o określonych wymaganiach koniecznych, LGD może zatrudnić osobę, spełniającą wymagania konieczne jedynie w części. W celu weryfikacji kompetencji pracowników możliwe jest zatrudnienie na okres próbny.

Przewiduje się konieczność doraźnego zatrudnienia specjalistów w następującym zakresie:

- radca prawny,
- informatyk,
- ekonomista.

Biuro LGD zlokalizowane jest na terenie swojego działania (obecnie mieści się ono w budynku Urzędu Gminy w Nowym Żmigrodzie). Do dyspozycji LGD pozostają:

- pomieszczenia biurowe, o łącznej pow. ok. 25 m², z zapleczem sanitarnym oraz możliwością korzystania z sali konferencyjnej o pow. 50 m²,
- sala Gminnego Ośrodka Kultury, o pow. ok. 150 m², z wyposażeniem multimedialnym oraz dostępem do zaplecza kuchennego.

Pomieszczenie Biura Stowarzyszenia i sale konferencyjne są udostępniane dla jego potrzeb nieodpłatnie, na podstawie umowy podpisanej z Urzędem Gminy Nowy Żmigród oraz Gminnym Ośrodkiem Kultury na okres od 1.01.2009 r. do 31.12.2015 r. LGD posiada także umowę, dotyczącą przechowywania dokumentów podlegających archiwizacji, w pomieszczeniu archiwum Urzędu Gminy Nowy Żmigród.

Na wyposażeniu biura LGD znajduje się:

- sprzęt komputerowy stacjonarny (2 zestawy komputerowe z oprogramowaniem biurowym z bezpośrednim dostępem do Internetu),
- komputer przenośny z oprogramowaniem biurowym i księgowym,
- urządzenie wielofunkcyjne (skaner, ksero, drukarka),
- telefon z faksem,
- meble biurowe.

Po dokonaniu wyboru personelu, biuro dostępne będzie dla mieszkańców w dni robocze, w godzinach 7³⁰ – 15³⁰, stanowiąc dla mieszkańców źródło wiedzy na temat możliwości i zasad finansowania działań w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju. To miejsce przychylne dla interesantów, oferujące pomoc w rozwiązywaniu problemów, związanych z planowaniem i wdrażaniem projektów. Świadczy ono nieodpłatnie następujące usługi:

- informowanie o zasadach udziału we wdrażaniu Lokalnej Strategii Rozwoju,
- doradztwo, związane z planowaniem projektów kwalifikujących się do wsparcia,

– szkolenia, w zależności od potrzeb potencjalnych projektodawców.

Pełni rolę służebną względem mieszkańców. Nie opracowuje projektów planowanych przez nich do realizacji, ale pomaga je samodzielnie przygotować. Aktywnie animuje zainteresowane osoby do jak najszerzego zaangażowania w realizację LSR.

Biuro będzie podlegać systematycznej ocenie mieszkańców, pod względem jakości świadczonych usług. Służą temu anonimowe kwestionariusze ewaluacyjne.

1.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób, wchodzących w skład ciała decyzyjnego

Rada LGD Stowarzyszenie „Subregion Magurski – szansa na rozwój” została wybrana podczas Walnego Zebrania 25.11.2008 r., a następnie w związku z upływem kadencji władz 14.11.2012 r. Ma następujący skład:

Kazimierz Miśkowicz.....przewodniczący Rady

Krzysztof Augustyn.....wiceprzewodniczący

Maria Adamska. .... sekretarz

Jadwiga Bukrij ..... członek

Paweł Jurczyk ..... członek

Helena Chomik ..... członek

Jan Kurdziel ..... członek

Sławomir Czajkowski ..... członek

Anna Madej ..... członek

W skład Rady wchodzi przedstawiciele wszystkich sektorów. Sektor samorządowy reprezentują: Wójt Gminy Nowy Żmigród – Krzysztof Augustyn, Wójt Gminy Krempna – Kazimierz Miśkowicz oraz przedstawiciel Zespołu Szkół w Nowym Żmigrodzie – Anna Madej. Sektor przedsiębiorców reprezentowany jest przez: Jana Kurdziela spółka jawna „Janpol”, Sławomira Czajkowskiego KAMPANIE SEO i Jadwigę Bukrij (Jadwiga Bukrij Sklep Spożywczo-Przemysłowy w Grabiu). Reprezentantami sektora społecznego w Radzie są: Maria Adamska (Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich Gminy Nowy Żmigród), Helena Chomik (Koło Gospodyń Wiejskich), Paweł Jurczyk (Ochotnicza Straż Pożarna).

Dwójka członków Rady posiada biegłą znajomość języków obcych: Anna Madej (nauczyciel języka niemieckiego), Sławomir Czajkowski (biegła znajomość języka angielskiego). Członkowie Rady (szczególnie wójtowie gmin) posiadają wiedzę i doświadczenie w zakresie realizacji projektów z udziałem funduszy unijnych. Ponadto część jej składu czynnie uczestniczyła w pilotażowym programie Leader+, realizowanym przez Stowarzyszenie.

2. Definicja obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności

2.1. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze

2.1.1. Położenie i charakterystyka obszaru

Gminy Nowy Żmigród i Krempna leżą w południowo-zachodniej części województwa podkarpackiego, na Pogórzu Jasielskim, wśród malowniczych dolin i gór źródłiskowego dorzecza górnej Wisłoki. Większość terenów ma charakter rolniczy. Urozmaicona rzeźba terenu, rozległe strefy niczym niezmaconej ciszy, obszary chronionej przyrody – to niewątpliwe walory gmin. Jest tu tak pięknie, że jeżeli raz się zobaczy okoliczne krajobrazy, będzie się wracać już zawsze. Ogółem obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju zajmuje obszar 308 km².

Nazwa gminy	Identyfikator jednostki podziału terytorialnego kraju	Powierzchnia w km ²	Typ gminy	Liczba ludności	Województwo
Krempna	1805062	204	Wiejska	2 053	Podkarpackie
Nowy Żmigród	1805072	104	Wiejska	9 387	Podkarpackie
Łącznie		308		11 440	

Źródło: GUS

Część terenu obejmuje Magurski Park Narodowy (w gminie Krempna – 65% powierzchni), z rozbudowaną siecią oznakowanych pieszych szlaków turystycznych. Jedną trzecią ogólnej powierzchni gminy Nowy Żmigród stanowią lasy, obfitujące w rzadkie okazy flory i fauny; wymarzone miejsce dla zbieraczy runa leśnego. Przez ten teren przepływa Wisłoka, zapewniająca dogodne warunki do uprawiania wędkarstwa.

Gmina Nowy Żmigród zajmuje powierzchnię 10 359 ha. Składa się z 19 sołectw. Nowy Żmigród znajduje się w odległości 19 km na południe od Jasła, na skrzyżowaniu ważnych w przeszłości traktów handlowych. Prowadziły one z północy przez Jasło i Przełęcz Beskid do Bardejowa a z zachodu przez Gorlice, Biecz do Dukli i dalej na wschód. Obecnie to uczęszczane szlaki turystyczne. Przez teren gmin Nowy Żmigród i Krempna przebiegają również ważne szlaki komunikacyjne, prowadzące do granicy Polski ze Słowacją.

W południowej części (na południe od drogi Kryg – Nowy Żmigród – Dukla) gmina Nowy Żmigród leży w obrębie obszaru chronionego krajobrazu Beskidu Niskiego, charakteryzującego się gęstym zalesieniem. Największą powierzchnię porasta buczyna karpacka, z udziałem jodły. Niższe partie zboczy zajmują małe połacie lasów grądowych, w których dominuje grab i w domieszkę buki. W górnych partiach zboczy i na grzbietach gór pojawiają się łąki oraz pastwiska, znakomicie modelujące krajobraz, jako szare słabe pastwiska lub kwieciste łąki.

Gmina Krempna administracyjnie znajduje się w powiecie jasielskim. Obejmuje powierzchnię 20 386 ha. Od południa graniczy ze Słowacją, od wschodu – z gminą Dukla, od północy – z gminą Nowy Żmigród, od zachodu – z gminą Sękowa, należącą do województwa małopolskiego. Natomiast geograficznie położona jest w samym środku Beskidu Niskiego.

Tuż przed wybuchem II wojny światowej jej teren zamieszkiwało ponad 10,5 tys. mieszkańców, z czego 95% stanowiła ruskojęzyczna, greckokatolicka i prawosławna ludność łemkowska. Obecnie składa się z 9 sołectw (11 wiosek) oraz 4 wiosek niezamieszkałych (Ciechania, Rozstajne, Świerzowa Ruska i Żydowskie). Zamieszkują tu Polacy, chociaż nadal kilkanaście procent mieszkańców gminy to Łemkowie.

W całości gmina zajmuje obszar dorzecza górnej Wisłoki, który zbiera wody ze zboczy Beskidu Niskiego: Wielkiej Góry (791 m n.p.m.), Barania (728 m n.p.m.), Żydowskiej Góry (719 m n.p.m.), Kamienia (714 m n.p.m.) i Nad Tysowym (713 m n.p.m.).

Większą jej część zajmuje obszar Magurskiego Parku Narodowego, obejmującego w całości ponad 1 500 hektarów. Został on utworzony Rozporządzeniem Rady Ministrów z 24 listopada 1994 r. na terenie typowym dla gór średnich i niskich. Charakterystyczne dla krajobrazu są okrągłe pagórki, porozdzielane licznymi dolinami potoków i głębokimi przełęczami. Dodatkową atrakcję stanowią urozmaicone wychodnie i odsłonięcia skalne.

Teren MPN jest jedną z najbogatszych w Beskidzie Niskim ostoją fauny leśnej, z której 200 gatunków podlega całkowitej ochronie. Żyje tu blisko 140 gatunków ptaków, w tym 108 lęgowych oraz 23 rzadkie i zagrożone w Polsce (np. orzeł przedni, orlik krzykliwy, puchacz, trzmiełojad, bocian czarny i krogulec), 30 gatunków ssaków (w tym drapieżne: niedźwiedź, ryś, żbik, wilk, lis, jenot, kuna leśna, wydra), wiele przedstawicieli płazów i gadów oraz owadów.

2.1.2. Klimat

Klimat – jeden z ważniejszych czynników, warunkujących opłacalność rolnictwa w obrębie subregionu – jest zróżnicowany. Opady wahają się od 700 mm w rejonie Kotliny Jasielskiej (gmina Nowy Żmigród) do 800–900 mm w Beskidzie Niskim (gmina Krempna). Rozkład opadów jest niekorzystny, bowiem najwięcej przypada na miesiące letnie tj. w okresie zbioru siana i zbóż.

Okres wegetacji na terenie subregionu waha się od 210 dni w Kotlinie Jasielskiej do 198 w Beskidzie Niskim. Także zaleganie pokrywy śnieżnej jest mocno zróżnicowane. Średnia temperatura w roku wynosi 5,4⁰C, dla lipca 16⁰C, a dla stycznia – 3,7⁰C. Liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi ok. 100, a długość okresu bezprzymrozkowego – ok. 145 dni.

Znaczna część gminy Nowy Żmigród znajduje się w strefie klimatu podgórskiego, natomiast w części południowej oraz w gminie Krempna (znacznie wyżej położonej) występuje klimat górski.

2.1.3. Gleby

W subregionie występują stosunkowo dobre gleby, jednak zakwaszenie znacząco obniża ich jakość. W gminie Nowy Żmigród większość stanowią gleby klasy IV i V, natomiast w gminie Krempna przeważa już V i VI klasa bonitacyjna. Około 70% stanowią gleby o odczynie kwaśnym i bardzo kwaśnym. Najbardziej urodzajne występują w dolinach rzek (mady). Są one zaliczane do pszenno-górskiego i zbożowo-górskiego kompleksu przydatności rolniczej. Jest ich jednak stosunkowo mało. Na Pogórzu i w Beskidzie Niskim przeważają gleby gliniaste i gliniasto-ilaste. Ich jakość pogarsza się stopniowo. Im bardziej na południe, tym stają się bardziej kamienisto-gliniaste. Dominują tu gleby bielcowe i brunatne. Tworzą one owsiano-ziemniaczany górski i owsiano-pastewny górski kompleks przydatności rolniczej.

2.1.4. Bogactwa naturalne

Subregion Magurski leży w granicach Karpacko-Galicyjskiego Traktu Naftowego. Teren całego powiatu jasielskiego wiąże się z osobą Ignacego Łukasiewicza. Wynalezienie sposobu wydobycia i przetwórstwa ropy naftowej stało się momentem przełomowym dla współczesnego rozwoju cywilizacyjnego. Przemysł naftowy od dawna kształtował rozwój gospodarczy tego regionu.

W gminach „Subregionu” występują źródła wody mineralnej, złoża ropy naftowej, złoża gazu ziemnego, złoża kruszywa naturalnego.

Złoża ropy naftowej i gazu ziemnego eksploatowane są w przez Krośnieński Zakład Górnictwa Nafty i Gazu w Krośnie, a kruszywa naturalne – przez prywatnych przedsiębiorców. Ponadto na terenie subregionu występują korzystne warunki do pozyskiwania energii odnawialnej (wiatrowej). Duże zainteresowanie przedsiębiorstw pozyskujących ten rodzaj energii ogranicza jednakże fakt sąsiedztwa Narodowego Parku Magurskiego. Obszary chronione (w tym obszary objęte programem Natura 2000) narzucają ograniczenia w montażu tej instalacji.

2.1.5. Lesistość

Powierzchnia lasów w subregionie wynosi 18 258,7 ha, z czego lasów publicznych 16 195 ha. Nadzór realizowany jest w ramach porozumień pomiędzy starostą jasielskim a nadleśniczymi Nadleśnictwa Dukla. Sprawujące nadzór jednostki administracyjne lasów państwowych realizują zadania, których zakres określa zawarte porozumienie. Należy do nich właściwa obsługa właścicieli lasów, niestanowiących własności Skarbu Państwa, w tym wydawanie świadectw legalności pozyskania drewna, udzielanie porad z zakresu uprawy lasu i jego użytkowania, w oparciu o obowiązujące uproszczone plany urządzenia lasu.

Lasy w subregionie w ha

Lasy	Gmina Krempna	Gmina Nowy Żmigród
Publiczne	14 677,1	1517,9
Prywatne	587,2	1476,5
Ogółem	15 264,3	2994,4

Źródło: GUS

W realizowanej gospodarce leśnej dominuje użytkowanie lasu, czyli pozyskanie drewna, z przeznaczeniem zarówno na opał, jak i na surowiec drzewny, wykorzystywany przez ich właścicieli głównie na remonty budynków mieszkalnych i prowadzenie prac budowlanych.

2.1.6. Zasoby wodne

Malowniczymi krajobrazami charakteryzują się urokliwe przełomy Wisłoki, w okolicach Nieznajowej, Rostajnego, a także przełom potoku Pomiarka koło Ciechani i potoku Krempna koło Żydowskiego. Największą rzeką przecinającą cały teren subregionu (z południa na północ) jest Wisłoka, wypływająca ze zbocza Dębiego Wierchu, przy granicy ze Słowacją. Zasadnicza część jej obszaru źródłowego leży w Beskidzie Niskim, na terenie subregionu.

Wisłoka ma charakter rzeki górskiej, dzikiej i nieuregulowanej. Odznacza się dużym wskaźnikiem nierównomierności przepływów i często zaskakuje gwałtownymi wezbraniami, powodującymi lokalne powodzie. Górski odcinek Wisłoki zamyka zaporą wodną i zbiornik w Krempnej, niegdyś bardzo popularny wśród miłośników wędkowania i innych form aktywnego wypoczynku nad wodą.

Poziom wód w ostatnich latach znacznie się obniżył. W okresach przyborów wiosennych rzeki znacznie zwiększają masę toczoną wody, podrywają brzegi, występują z nich, zalewając niżej położone pola. Występują tu również liczne potoki oraz źródła wód mineralnych.

Duże nadzieje miejscowej społeczności związane są z planowanym powstaniem sztucznego zbiornika wodnego Kąty – Myscowa. Wpłynie on na zwiększenie atrakcyjności turystycznej gmin oraz na rozwój gospodarczy i wzrost zatrudnienia.

2.1.7. Magurski Park Narodowy

Część subregionu należy do Magurskiego Parku Narodowego, który utworzono w 1995 r. Obejmuje on znaczną część obszaru źródłowego Wisłoki, tj. masyw Magury Wątkowskiej oraz fragment głównego grzbietu karpackiego przy granicy ze Słowacją. Liczy 19 961,92 ha, z czego 93% zajmują lasy. Ważnym elementem krajobrazu są dopływy Wisłoki, tworzące malownicze przełomy i zakola, często zmieniające kierunek po przyjęciu większego dopływu. Szata roślinna, przejściowa między Karpatami Zachodnimi a Wschodnimi, wykazuje układ piętrowy. W piętrze pogórza (do 530 m n.p.m.) zachowały się fragmenty grądu, olszynki karpackiej i olszynki bagiennej. W reglu dolnym (od 530 m n.p.m. po szczyty) przeważa buczyna karpacka. Znaczną

powierzchnię zajmują także bory jodłowe, świerkowo-jodłowe oraz sosnowe, sztucznego pochodzenia. Spotyka się także jawor (w miejscach zacienionych i wilgotnych) oraz brzość, lipę, trześnię. Niższe partie lasów stanowią grądy; grab jest tu głównym składnikiem drzewostanu, buk występuje w domieszce. W strukturze powierzchniowej lasów na uwagę zasługuje mały udział świerka, co świadczy o dużej ich naturalności. Liczba gatunków roślin naczyniowych szacowana jest na około 700.

Wiosną, gdy światło słoneczne dociera do ściółki, możemy obserwować wielobarwne łąny wiosennych kwiatów, wśród nich fioletowy żywiec gruczołowaty, czerwono-niebiesko-fioletową miodunkę, przebiśniegi, pierwiosnki, szczyr trwały. Do charakterystycznych roślin runa buczyny karpackiej należą również: kopytnik, miesięcznica trwała (lunaria) o „pergaminowych” owocostanach oraz marzanka wonna. Na obrzeżach lasów występuje goryczka tojeściowa oraz lilia złotogłów. Wśród 43 gatunków roślin objętych ochroną całkowitą występują tojad: dziubaty i mołdawski, pokrzyk wilcza jagoda, mieczyk dachówkowaty, buławnik wielkokwiatowy, żłobik koralowy, goździk kosmaty i wawrzynek wilczełyko, a także kozłek trójlistkowy, podrzeń żebrowiec, dziewięcił bezłodygowy, storczyki. Oprócz nich rośnie silnie trujący tojad wierzchowaty, trawa kostrzewa górska, pięciornik omszony oraz ciepłolubne rośliny, które przywędrowały z południa: róża francuska, kokoryczka wonna, kocimiętka lekarska.

Na terenie MPN występuje 137 gatunków ptaków (wiele rzadkich i zagrożonych, jak: orzeł przedni, orlik krzykliwy i grubodzioby, puchacz i trzmielojad). Licznie występują także: bocian czarny, puszczyk uralski i dzięcioł białogrzbiety. Żyje tu ok. 35 gatunków ssaków, a wśród nich: niedźwiedź brunatny (przechodzący z terenów Słowacji i Bieszczadów), wilk, ryś, borsuk, kuna i wydra. W tutejszych wodach można spotkać: pstrąga potokowego i głowacza białopłetwego. Występują tu liczne gatunki płazów i gadów (salamandra plamista, kumak górski, traszka, żmija zygzakowata, gniewosz plamisty, padalec, jaszczurka zwinka i zaskroniec zwyczajny) oraz wiele rzadkich i zagrożonych bezkręgowców, jak motyle (niepylak mnemozyna, paź żeglarz, paź królowej) oraz chrząszcze (nadobnica alpejska i koziróg bukowiec). Do osobliwości należy występowanie skalnika prozerpiny (gatunek południowoeuropejski). Szacuje się, że na terenie parku występuje około 200 gatunków zwierząt, objętych ścisłą ochroną gatunkową.

W parku zwracają uwagę dobrze zachowane naturalne starodrzewy jodłowe i dominujące bukowe, bogata fauna puszczańska, ciekawa flora, urozmaicone formy skalne, zbudowane ze skał fliszowych płaszczowiny magurskiej oraz zabytki kultury łemkowskiej. Przez teren MPN przebiega kilka szlaków turystycznych.

Subregion obejmuje obszary chronione:

- Magurski Park Narodowy,
- obszar chronionego krajobrazu Beskidu Niskiego,
- Obszary Natura 2000.

W gminie Krempna aż 65% powierzchni zajmuje obszar Magurskiego Parku Narodowego, a szlaki turystyczne do niego wiodące prowadzą przez teren Nowego Żmigrodu.

2.1.8. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000

- Beskid Niski (PLB 180002) – wyznaczone obszary Specjalnej Ochrony Ptaków,
- Łysa Góra (PLH 180015) – wyznaczony Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk,
- Wisłoka z dopływami (PLH180052) – wyznaczony Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk, zaproponowany przez organizacje pozarządowe,
- kościół w Skalniku (PLH180037) – wyznaczony Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk, zaproponowany przez Wojewódzki Zespół Specjalistyczny.

2.2. Historia i kultura

2.2.1. Uwarunkowania kulturowe

Subregion Magurski to obszar, na którym od lat silnie kultywowana jest tradycja. Znajduje się tutaj wiele zabytków. Istotne znaczenie miały wielowiekowe wpływy odmiennych kultur, gdyż jest to obszar przygraniczny, gdzie przenikają się wpływy różnych narodowości.

Do niezwykłych zabytków Subregionu Magurskiego, wkomponowanych w krajobraz wsi, lasów i gór należą cerkwie i pozostałości po zabudowaniach łemkowskich. Historia tych ziem jest związana z ludnością łemkowską, zasiedlającą teren Beskidu Niskiego od przełomu XVII i XVIII w. Decydującą rolę odegrał wspólny sposób gospodarowania oraz jednolitość wyznania. Gdy ruscy rolnicy i wołoscy pasterze przybywali do Beskidu, na ogół zajmowali puste doliny. Czasem tylko trafiali na polskich włościan. Stanowili więc zwykle większość, a na ogół całą ludność beskidzkich wsi. Język ruski stał się dominujący, jednak silne wpływy zachodniosłowiańskie w dialekcie łemkowskim świadczą o kontaktach z Polakami i Słowakami. Dużą rolę w kształtowaniu się tożsamości etnograficznej Łemków miał też niewątpliwie Kościół wschodni, najpierw prawosławny, a potem greckokatolicki. Jednakże sama nazwa „Łemko” pojawiła się dużo później. Mieszkańcy Beskidu Niskiego sami siebie zwali Rusinami bądź Rusnakami. Łemkowie zamieszkiwali obszar liczący około 3 tys. km², od bieszczadzkiej doliny Osławy, przez cały Beskid Niski, aż po dolinę Popradu w Beskidzie Sądeckim. Obejmował on około 170 wsi. Łemkowie i Polacy mieszkali w odrębnych wioskach. Także za pasmem granicznym rozciągały się wsie ruskie, pokrewne łemkowskiemu, jednak nigdy nie rozwinęła się tam taka świadomość grupowa, jak miało to miejsce w tym regionie.

Łemkowski styl budownictwa cerkiewnego powstał w wyniku przenikania kultury Wschodu i Zachodu i jest niespotykany poza tymi obszarami. Pierwsze wzmianki o cerkwiach z XVI w. w łemkowskich wsiach pochodzą z Krempnej i Świątkowej Wielkiej.

Budowano je na ogół kilkadziesiąt lat po założeniu miejscowości, gdy liczba mieszkańców wystarczała do utrzymania obiektu i duchownego. Do końca XVII w. występowały już w większości wsi. Z tego stulecia pochodzą świątynie, istniejące jeszcze w XX w. lub nawet obecnie.

Cerkwie od wieków stanowiły nieodłączny element krajobrazu południowo-wschodniej Polski, w tym regionu powiatu jasielskiego. Ich niepowtarzalna architektura, tworzona na styku Wschodu i Zachodu, należy do najciekawszych zjawisk w europejskiej kulturze.

W niektórych wsiach zachowały się również resztki tradycyjnego łemkowskiego budownictwa mieszkalnego – długie chyże, powstające zazwyczaj z grubych świerkowych lub sosnowych bali, łączonych na zrąb.

Na terenie Subregionu Magurskiego jest sporo miejsc jeszcze nieodkrytych i niezbadanych. Najcenniejsze obiekty architektury drewnianej zostały połączone turystycznym Szlakiem Architektury Drewnianej, który przebiega przez teren powiatu jasielskiego jedną z tras, zwaną trasą jasielsko-dębicko-ropczycką.

2.2.2. Uwarunkowania historyczne

Zróznicowane warunki naturalne i sprzyjające środowisko sprawiły, że jeszcze w czasach prehistorycznych osiedlały się tu różne grupy ludności. Archeolodzy znaleźli ślady pobytu człowieka sprzed 30 000 lat. Na północy dominowali Polacy, w górskich osadach Beskidu Niskiego – Łemkowie. Zamieszkiwało też wielu Żydów, którzy w większości stali się później ofiarami holokaustu.

Ziemie gmin Nowy Żmigród i Krempna zamieszkiwało plemię – czy raczej związek plemion – Łędzianie. Oprócz wykopalisk, o Łędzianach świadczą nazwy miejscowości, np. Łężyny (dawniej Łędziny) czy też niektóre nazwiska. Prace wykopaliskowe poświadczają, że w X w. istniała tu osada. Tworzyli oni protopaństwo, które w IX wieku dostało się pod nieokreśloną bliżej zależność Wielkich Moraw, wiek później – Czech, a w końcu – Wiślan, dla których Żmigród stał się dzielnicą nadgraniczną. Znajdował się więc na pograniczu osadnictwa dwu różnych grup słowiańskich: zachodniej i wschodniej.

Z terenów nadwiślańskich, z doliny Dunajca, Białej, Wiśłoki, zaczęli przybywać pierwsi osadnicy. Początkowo ziemie Beskidu Niskiego, porośnięte dziewiczymi lasami, były w całości własnością króla, a od XI wieku zaczęły się nadania na rzecz klasztorów, biskupstw i świeckich feudałów. Żmigród tworzył naturalną barierę między państwem polskim a Węgrami.

W okresie średniowiecza w Żmigrodzie, przy granicy diecezji krakowskiej, mieszkała głównie ludność polska, która potrafiła się bronić przed wpływami Rusinów. Miasteczko posiadało ratusz.

Pierwsze wzmianki o tej miejscowości pochodzą z 1331 r., kiedy założono tu klasztor dominikanów. Za panowania Kazimierza Wielkiego lokowano pierwsze wsie na prawie niemieckim, zasiedlane przeważnie przez polską ludność. W 1345 r. król nadał takie prawo również dla Żmigrodu. W 1332 r. miejscowość uzyskała prawa miejskie.

Od XIII wieku tereny Nowego Żmigrodu zaczęli zasiedlać Wołosi – ludy bałkańskie, zakładające wsie na prawie wołoskim, dostosowanym do ich pasterskiego trybu życia. Znaczne nasilenie tego osadnictwa nastąpiło w XVI w., co spowodowało ponowne lokacje na prawie wołoskim wsi, lokowanych wcześniej na prawie niemieckim. Wzajemne przenikanie różnych narodowości, kultur, religii i gospodarki przyczyniło się do powstania odrębnej grupy etnicznej Łemków, wyznania greckokatolickiego.

XVI–XVII w. były okresem rozkwitu gospodarczego regionu, co stało się przyczyną nękania ludności przez bandy węgierskich rabusiów, zwanych tołhajami. Napadali oni na kupców przemierzających słynny trakt winny z Węgier do Polski. Potop szwedzki (1655–1660 r.) zakończył okres dobrobytu. Wiele zniszczeń przyniósł też najazd księcia Siedmiogrodu Jerzego II Rakoczego w 1657 roku.

W styczniu 1770 r. najwyższa władza konfederacji barskiej, generalność, obrała jako siedzibę Preszów i wtedy graniczny pas Beskidu Niskiego stał się dogodnym terenem dla działań partyzanckich konfederatów. Powstały tu liczne obozy warowne, m.in. w okolicach Muszynki, Izb (siedziba Kazimierza Pułaskiego), Blechnarki, Koniecznej, Czeremchy i największy – w Grabiu. Zakończenie partyzantki w tym rejonie nastąpiło w lipcu 1770 roku, kiedy to Rosjanie rozbili obóz konfederatów pod dowództwem Pułaskiego, broniący się nad Blechnarką.

Na terenie gmin Krempna i Nowy Żmigród działały oddziały Skotnickiego, w których znajdowali się nie tylko Polacy, ale i Łemkowie. Na cmentarzu w Nowym Żmigrodzie postawiono im pamiątkowy pomnik, a na nekropoliach w południowej części regionu są ich groby. W Nowym Żmigrodzie pochowanych jest również czterech powstańców styczniowych.

Po pierwszym rozbiórze Polski w 1772 r. tereny obecnego subregionu stanowiły część prowincji Galicja, należącej do monarchii Habsburgów. W 1846 r. władze austriackie sprowokowały wystąpienia chłopskie przeciw szlachcie, aby pokrzyżować plany szlacheckiego powstania narodowego. W 1867 r. Galicja uzyskała autonomię, co przyniosło gwałtowny rozwój gospodarczy.

W centrum cmentarza parafialnego w Nowym Żmigrodzie znajduje się kwatery z I wojny światowej, ponieważ region ten stał się wówczas miejscem krwawych walk. Teren zdobywali raz Rosjanie, raz Austriacy.

Na południe od Nowego Żmigrodu, przy drodze do Krempnej leży Hałbów. W pobliżu przełęczy leśnej znajduje się tam cmentarz. W tym miejscu, w lipcu 1942 r. hitlerowcy zamordowali około 1260 Żydów z Nowego Żmigrodu i Łodzi. O tym tragicznym wydarzeniu informuje tablica na pomniku w miejscu zbrodni. Część Żydów Niemcy zabili od razu w miasteczku, około 500 wywieźli do obozu pracy w Płaszowie, a pozostałych deportowali do obozu zagłady w Bełżcu.

Odzyskanie przez Polskę niepodległości spowodowało podzielenie Łemków granicą karpacką. W wyniku działań wojennych II wojny światowej Żmigród oraz wiele wsi subregionu uległo niemal zupełnemu zniszczeniu. W latach 1945–1947 trwały jeszcze walki band ukraińskich z wojskiem polskim, zakończone akcją „Wisła”, w wyniku której przymusowo wysiedlono ludność łemkowską.

Po wojnie, na terenie subregionu, odrodził się przemysł naftowy. Rozwiniął się także przemysł chemiczny, metalowy, drzewny oraz przetwórstwo owoców i warzyw. Transformacja społeczno-gospodarcza przełomu lat 89/90 spowodowała reorientację industrialną, w wyniku której naturalnym kierunkiem rozwoju subregionu stała się turystyka.

2.2.3. Atrakcje historyczne i architektoniczne

Brzezowa – wieś w gminie Nowy Żmigród, sięgająca początkami XV w. Na południe od niej, na wzniesieniu Walik u stóp Magury Wątkowskiej, znajdują się ślady okazałego wczesnośredniowiecznego grodziska (IX-X w.), powstałego prawdopodobnie w okresie istnienia ponadplemiennego państwa Wiślan.

Desznica – wieś w gminie Nowy Żmigród, z zabytkowym kościołem (dawna cerkiew murowana), z kapliczkami i krzyżami przydrożnymi.

Gorzyce – wieś w gminie Nowy Żmigród; posiada zabytkowe kapliczki, pozostałości spichlerza i stajni dworskiej.

Grab – wieś w dolinie potoku Ryjak, założona w XV w. Na jej terenie leży cmentarz z I wojny światowej, drewniany kościół z 1808 r., stare chaty łemkowskie.

Grabanina – wieś w gminie Nowy Żmigród, z zabytkowymi kapliczkami i oficyną dworską.

Jaworze – wieś w gminie Nowy Żmigród, posiada zabytkowe kapliczki.

Kąty – wieś w gminie Nowy Żmigród; są tu stare chaty, zabytkowy zajazd z początku XIX w., kapliczki murowane XIX w.

Kotań – wieś w gminie Krempna, z cerkwią greckokatolicką.

Krempna – wieś u zbiegu Wisłoki i potoku Krempna, założona w XVI w.; siedziba gminy, obecnie siedziba Magurskiego Parku Narodowego. Znajdują się tu: cerkiew z XVIII w., stare chaty łemkowskie, cmentarz z I wojny światowej.

Łężyny – wieś w gminie Nowy Żmigród, z zabytkowym kościołem, kapliczkami, spichlerzem plebańskim.

Łysa Góra – wieś w gminie Nowy Żmigród z zabytkowymi kapliczkami.

Makowiska – wieś w gminie Nowy Żmigród; posiada zabytkowe kapliczki.

Skalnik – wieś w gminie Nowy Żmigród; znajduje się tu Sanktuarium Matki Bożej Królowej Gór.

Nienaszów – wieś w gminie Nowy Żmigród, z zabytkowym kościołem, kapliczkami i krzyżami przydrożnymi, plebanią oraz spichlerzem.

Nowy Żmigród – niegdyś miasteczko, obecnie wieś nad Wisłoką. Osada wzmiankowana w XIII w., od XIV w. posiadała prawa miejskie, które utraciła w 1934 r. Zniszczona w czasie II wojny światowej, po odbudowie zachowała charakter miasteczka. Znajduje się tu kościół z XVI w., rynek z XVIII/ XIX w. z resztkami zabudowy, fortyfikacja miejska z XV–XVII w.

Ożenna – wieś, z dwoma cmentarzami wojskowymi z I wojny światowej.

Polany – wieś w gminie Krempna, położona nad Wisłoką, z dawną cerkwią.

Sadki – wieś w gminie Nowy Żmigród, z zabytkowymi kapliczkami, spichlerzem.

Stary Żmigród – wieś istniejąca już w XV w., z kościołem, którego część pochodzi z tego okresu, kaplicą z połowy XIX w., zabytkową plebanią, spichlerzem, stajniami z XIX w. Na wzniesieniu znajduje się tzw. Zamczysko – pozostałość wczesnośredniowiecznego grodu.

Świątkowa Wielka, Świątkowa Mała – wsie z drewnianymi cerkwiami z poł. XVIII w., starymi cmentarzami łemkowskimi z kamiennymi nagrobkami.

Przez kilka stuleci Krempna była ośrodkiem rzemiosła kamieniarskiego. Wyrabiano tu nagrobki, krzyże, elementy do miejscowych kapliczek. Można się było zaopatrzyć w dobrej jakości żarna młyńskie i osełki. W pobliżu Krempnej założono w XVIII w. hutę szkła. Od niej pochodzi nazwa przysiółka Krempnej – Huta Krempska. Podobna huta istniała w pobliżu Polan (analogicznie Huta Polańska). Założycielami hut byli ponoć konfederaci barscy. Po krótkim okresie działalności huty upadły. W Krempnej produkowano do czasów II wojny światowej gontowe pokrycia dachów, m.in. cerkiewnych.

2.3. Jakość życia

2.3.1.Oświata

Na terenie gminy Nowy Żmigród znajduje się dziewięć szkół podstawowych, trzy gimnazja oraz jedno przedszkole. Opiekę nad tymi placówkami sprawuje Samorządowy Zespół Obsługi Szkół przy Urzędzie Gminy w Nowym Żmigrodzie. Ponadto funkcjonuje jedna placówka ponadgimnazjalna, którą jest Zespół Szkół w Nowym Żmigrodzie im. Mikołaja Kopernika, w skład którego wchodzi: Liceum Ogólnokształcące, Liceum Profilowane, czteroletnie Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa oraz Zaoczne Technikum dla Dorosłych. Dodatkowo potrzeby związane ze szkolnictwem ponadgimnazjalnym są pokrywane przez szkoły z terenu powiatu jasielskiego, przede wszystkim z Jasła. Tylko niewielki procent młodzieży wybiera szkoły poza tym obszarem. Młodzież ma tu do dyspozycji 5 szkół zawodowych, 8 liceów profilowanych, 8 liceów ogólnokształcących, 1 liceum uzupełniające, 7 techników, 3 technika uzupełniające, 3 szkoły artystyczne (w tym jedną dającą uprawnienia zawodowe). Dla osób dorosłych są przeznaczone 2 szkoły zawodowe oraz 3 technika zawodowe. W gminie Krempna funkcjonuje Zespół Szkół w Krempnej (szkoła podstawowa i gimnazjum), oraz dwie niepubliczne placówki oświatowe, prowadzące naukę w klasach 0–3 w miejscowościach Myscowa i Grab. W szkołach podstawowych uczy się łącznie 790 uczniów, do gimnazjów uczęszcza 442, zaś pod opieką przedszkolną pozostaje 67 dzieci. W szkołach podstawowych pracuje 122 nauczycieli, w gimnazjach – 56, w przedszkolu – 6.

Ponadto, w granicach powiatu jasielskiego, do dyspozycji dzieci i młodzieży pozostaje 77 szkół podstawowych i 34 gimnazja. W szkołach podstawowych istnieją 62 sale dydaktyczne o powierzchni 2 660,57 m², a w gimnazjach w 24 sale dydaktyczne, o powierzchni 1 186,3 m².

2.3.2.Kultura

Na obszarze subregionu realizuje się szereg przedsięwzięć o charakterze kulturalnym. Należy tu przede wszystkim wymienić imprezy organizowane w centrum subregionu, tzn. w Nowym Żmigrodzie. Jest to m. in. Przegląd Kolęd i Pastorałek, Minilista Przebojów, Piosenka Znana i Lubiana, konkursy plastyczne, recytatorskie, wielkanocny konkurs na najładniejszą palmę, pisanek i stroik.

Od imprez obejmujących zasięgiem całe gminy należą: Dni Żmigrodu, Dni Krempnej, Spotkania Kapel Ludowych „Grajki”, Parada Historyczna w Krempnej, Grand Prix Rowerów Górskich, Międzypowiatowe Biegi Przełajowe dla Młodzieży, Piknik Rekreacyjno-Sportowo-Kulturalny Sołectw, Międzygminna Liga Siatkówki.

Bogaty i różnorodny folklor znajduje swoje odbicie w twórczości zespołów ludowych, kultywujących tradycje dawnej wsi. Działają: kapela ludowa „Żmigrodzanie”, kapela podwórkowa „Zimny Drań”, Zespół wokalny „Magurzanki”.

Gminy, w celu wykonywania swych zadań statutowych, oprócz szkół oraz przedszkola, posiadają następujące jednostki organizacyjne:

- Gminny Ośrodek Kultury w Nowym Żmigrodzie,
- Gminną Bibliotekę Publiczną w Nowym Żmigrodzie z dwiema filiami: Filia Nienaszów – Dom Ludowy, Filia Kąty,
- Gminną Bibliotekę Publiczną w Krempnej.

Gminny Ośrodek Kultury w Nowym Żmigrodzie został powołany do życia w 1980 r. uchwałą Rady Gminy. W budynku, w którym znajduje się siedziba GOK mieści się również Gminna Biblioteka Publiczna.

Podstawowym zadaniem GOK jest prowadzenie działalności kulturalnej. Najważniejszy cel stanowi edukacja w tym kierunku, gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury, zapewnianie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, folkloru oraz rękodzieła i sztuki ludowej.

GOK jest organizatorem imprez kulturalnych, prowadzi m. in. sekcje, zespoły, kółka zainteresowań. Ściśle współpracuje z ośrodkami kultury z terenu powiatu i całego województwa. Nawiązał współpracę z Słowacją i Węgrami. Jest też współorganizatorem imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych. To jeden z nielicznych ośrodków na terenie powiatu jasielskiego, posiadający własną bazę lokalową, a na pewno jedyny prowadzący tak szeroką działalność kulturalną, wydawniczą, sportowo-rekreacyjną.

Stale imprezy organizowane przez GOK:

- Dni Nowego Żmigrodu,
- Międzypowiatowe Biegi Przełajowe,
- Grand Prix Rowerów Górskich o Puchar Smoka (na trasie Nowy Żmigród – Łęczyny – Folusz),
- Mistrzostwa Polski Południowej w Jeździe na Czas pod Górę Grzywacką,
- Minilista Przebojów,
- Piosenka Znana i Lubiana,
- inscenizacja wierszy,
- Turniej Sołectw (dla gmin Nowego Żmigrodu),
- Spotkanie Kapel Ludowych „Grajki”,
- pikniki kulturalne.

Ponadto GOK posiada dwie sekcje sportowe: tenisa stołowego oraz brydża. Jest także wydawcą miesięcznika „Region Żmigrodzki”.

Przy GOK działają:

- Kapela Podwórkowa „Zimny Drań”,
- Kapela Ludowa „Żmigrodzanie”,
- Młodzieżowa Kapela Ludowa „Żmigrodzkie Trele-Basy”,
- Zespół muzyczny „Fifel-Bend”,
- Grupa teatralna „Non-Omnis”
- Teatrzyk „Tęcza”,
- Ognisko muzyczne dla dzieci i młodzieży,
- Klub Różnych Form.

Biblioteki

W Nowym Żmigrodzie zlokalizowana jest Gminna Biblioteka Publiczna, która posiada dwie filie: w Nienaszowie (w tamtejszym Domu Ludowym) oraz w Kątach. W Krempnej działa Gminna Biblioteka Publiczna. Łącznie w bibliotekach zgromadzonych jest 29 489 woluminów. Ze źródeł tych korzysta 1070 czytelników. Finansowanie wypożyczalni opiera się przede wszystkim na dotacjach samorządowych i dotacjach Ministerstwa Kultury. Obecnie biblioteka w Nowym Żmigrodzie korzysta z następujących programów: dofinansowanie na zakup nowości wydawniczych ze środków finansowych Biblioteki Narodowej w Warszawie oraz dofinansowanie do wyposażenia Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej z Ministerstwa Kultury.

Kluby sportowe

W gminie Nowy Żmigród znajdują się cztery stadiony, przy których działają kluby sportowe: w Nowym Żmigrodzie, gdzie gospodarzem jest Klub Sportowy „Wisłoka”; w Nienaszowie (Ludowy Klub Sportowy „Tempo” Nienaszów), w Łęczynach (Klub „Kaudium”: Łęczyny) oraz w Makowiskach (Klub Sportowy „Nowy Dwór”). W Nowym Żmigrodzie działa jeszcze jeden klub sportowy – „Beskid”. Na terenie gminy Krempna działa jeden klub sportowy oraz istnieje jedno boisko do piłki nożnej, na którym mogą odbywać się rozgrywki ligi amatorskiej.

2.4. Ocena społeczno-gospodarcza obszaru

2.4.1. Liczba i struktura wieku ludności

Obszar analizowanego subregionu zajmuje teren o powierzchni 309 km², który zamieszkiwało na koniec 2006 r. 11 440 osób (wg danych GUS), w tym 5757 mężczyzn i 5683 kobiet (50,32% do 49,68%). Gęstość zaludnienia i zróżnicowanie w poszczególnych gminach obrazuje poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w km ²	Ludność							
		ogółem		mężczyźni		kobiety		na 1 km ²	
		2002 r.	2006 r.	2002 r.	2006 r.	2002 r.	2006 r.	2002 r.	2006 r.
Analizowany subregion	308	11602	11 440	5863	5757	5799	5683	37,5	37
Krempna	204	2 116	2053	1 108	1 073	1 008	980	10	10
Nowy Żmigród	104	9 546	9387	4 755	4684	4 791	4 703	91	89

Źródło: GUS

Średnia gęstość zaludnienia subregionu to 37 osób/ km². Jest ona prawie czterokrotnie niższa niż średnia powiatu (139 osób/km²). Na taki wynik istotny wpływ ma obszar gminy Krempna (jedynie 10 osób/km²). Wynika to z ukształtowania terenu (trudny dojazd) i małej liczby wsi. To także największa gmina w subregionie, prawie dwukrotnie bardziej rozległa od gminy Nowy Żmigród. Społeczność subregionu można określić jako mieszczącą się w granicach średniej. W wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat) znajduje się 2628 osób, co stanowi 23% mieszkańców. Subregion pod tym względem wykazuje jednolitość. W wieku produkcyjnym jest 6810 osób, czyli 60% mieszkańców. Różnica wynosi ponad 4 %, między posiadającą najwyższy wskaźnik w subregionie gminą Krempna, a gminą Nowy Żmigród. 17% mieszkańców znajduje się w wieku poprodukcyjnym, czyli powyżej 64 lat. Wskaźnik ten jest o prawie 1 % wyższy niż w całym powiecie jasielskim. Najwyższy wskaźnik mieszkańców w wieku poprodukcyjnym posiada gmina Nowy Żmigród – 17,11%, a najniższy gmina Krempna – 12,44 %.

2.4.2. Poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia

Bezrobocie w Subregionie na przestrzeni lat

Wyszczególnienie	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.
Analizowany subregion	1294	1263	1126	1011
Krempna	259	253	241	221
Nowy Żmigród	1035	1010	885	790

Źródło: GUS

Bezrobocie w 2006

GMINA	KOBIETY		MĘŻCZYŻNI		OGÓŁEM Liczba bezrobotnych
	Liczba	%	Liczba	%	
Nowy Żmigród	437	55,32	353	44,68	790
Krempna	106	47,96	115	52,04	221
Ogółem analizowany subregion	543	53,71	468	46,29	1 011

Źródło: GUS

Liczba bezrobotnych w 2006 roku wynosiła 1011 osób, co stanowi 14,85% wszystkich osób w wieku produkcyjnym. Analizując całościowo strukturę bezrobocia subregionu stwierdzić należy, że istnieje duży, niewykorzystany potencjał ludzki. Znajduje się tu stosunkowo dużo potencjalnych pracowników niższego szczebla, młodych i z pewnym doświadczeniem zawodowym. Otwierają się więc duże możliwości dla inwestorów, pragnących prowadzić działalność w branżach produkcyjnych lub usługowych.

2.5. Branże gospodarki o kluczowym znaczeniu dla rozwoju obszaru

2.5.1. Sektor produkcji i usług

Obszar Lokalnej Grupy Działania ma charakter rolniczy z tworzonym i rozwijanym sektorem produkcyjno-usługowym. Na terenie LGD nie rejestruje się zakładów przemysłowych. Funkcjonujące zakłady produkcyjne i usługowe reprezentują takie branże jak: przetwórstwo rolno-spożywcze, np. piekarnie, ubojnie; warsztaty samochodowe; stolarnie; tartaki; zakłady budowlano-remontowe; usługi elektryczne; transport. W oparciu o miejscowe zasoby żwiru i piasku na obszarze LGD działają firmy, zajmujące się przetwarzaniem i zaopatrywaniem w kruszywo. Istniejące placówki handlowe zaspokajają miejscowe potrzeby. Słabo rozwinięte są usługi dla ludności, obejmujące takie obszary jak np. zakłady krawieckie, fryzjerskie, gastronomia. Do głównych branż gospodarki mających znaczenie dla rozwoju LGD należą: usługi, handel i produkcja. Przeciętne zatrudnienie w podmiotach prywatnych obszaru LGD wynosi 5 osób.

2.5.2. Rolnictwo

Struktura obszarowa gospodarstw jest niekorzystna. Gospodarstwa w przedziale 1–5 ha stanowią prawie 60% ogólnej liczby gospodarstw rolnych, w przedziale 5–10 ha jest około 10,5% gospodarstw, a tylko 2% to gospodarstwa większe, powyżej 10 ha. Duże rozdrobnienie rzutuje na relatywnie niską towarowość rolnictwa, co z kolei wpływa na słabą kondycję ekonomiczną. Średnio struktura obszarowa gospodarstw w subregionie jest znacznie korzystniejsza niż średnia w powiecie jasielskim. Tam, gospodarstwa w przedziale 1–5 ha, stanowią zaledwie 11,5% ogólnej liczby,

w przedziale 5–10 ha jest ich około 1%, a tylko 0,2% to gospodarstwa powyżej 10 ha. Natomiast aż 87 % gospodarstw w całym powiecie jasielskim jest o powierzchni do 1 ha.

Powierzchnia gospodarstw rolnych w rozbiciu na gminy

	do 1 ha	1 – 5 ha	5 – 10 ha	10 – 15 ha	Powyżej 15 ha
Analizowany subregion	544	1409	390	56	39
Krempna	68	146	116	38	34
Nowy Żmigród	476	1263	274	18	5

Źródło: UG Nowy Żmigród, Krempna

Udział gospodarstw rolnych ze względu na powierzchnię w całkowitej liczbie gospodarstw rolnych w poszczególnych gminach

	do 1 ha	1 – 5 ha	5 – 10 ha	10 – 15 ha	Powyżej 15 ha
Analizowany Subregion	27,5	60,0	10,5	1,2	0,8
Krempna	16,9	36,3	28,9	9,5	8,5
Nowy Żmigród	23,4	62,0	13,5	0,9	0,2

Źródło: UG Nowy Żmigród, Krempna

W gospodarstwach rolnych dominuje niezmiennie od lat uprawa zbóż i roślin okopowych, a w produkcji zwierzęcej chów bydła i trzody chlewnej. Ta tendencja wynika z wykorzystywania przez rolników gospodarstw do produkcji żywności na własne potrzeby.

W rozdrobnionych gospodarstwach prowadzona jest wielokierunkowa, niewyspecjalizowana produkcja. Dominuje uprawa zbóż i roślin okopowych. Zboża zajmują 39,45% gruntów rolnych. Jest to nieco więcej niż w całym powiecie jasielskim, gdzie stanowią 35,14%. Uprawa ziemniaków w subregionie wynosi 15,98%, o ponad jeden procent więcej niż w powiecie (14,74%), roślin pastewnych 2,93% (w powiecie – 3,75%), strączkowych 0,12% (w powiecie – 0,10%), pozostałe rośliny 1,37% (w powiecie – 1,78%).

Wśród zbóż dominuje uprawa pszenicy – 26,40% w subregionie, z czego najwięcej w gminie Nowy Żmigród (29,73%), najmniej – w gminie Krempna (16,08%). Na drugim miejscu plasuje się owies (4,85%). Najczęściej uprawiany jest w gminie Krempna (6,67%), ponieważ nie wymaga wysokiej jakości gleb.

W produkcji zwierzęcej dominuje chów bydła i trzody chlewnej oraz drobiu, co w pełni potwierdza tezę, że rolnicy w większości ukierunkowali produkcję w gospodarstwach na własne potrzeby. Mimo dużego wkładu pracy doradców rolnych z Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Jaśle nie udało się utworzyć w powiecie grup producentów rolnych. Z uzyskanych

informacji wynika, że główną przeszkodę stanowią tutaj, trudne do przełamania, bariery psychologiczne.

Liczba i powierzchnia gospodarstw rolnych oraz struktura gospodarstw

	Liczba gospodarstw		Powierzchnia w ha					
	Ogółem	W tym powyżej 1 ha	Ogółem	W tym użytki rolne				
				Razem	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska
Analizowany subregion	2436	1892	10065	8371	3396	39	3110	1827
Krempna	401	333	3 007	2 563	510	5	1 236	813
Nowy Żmigród	2 035	1 559	7 058	5 808	2 886	34	1 874	1 014

Źródło: UG Nowy Żmigród, Krempna

2.5.3. Turystyka

W Krempnej istnieje nowoczesny kompleks budynków Magurskiego Parku Narodowego, w którym mieści się ośrodek edukacyjny i Muzeum MPN. Warto obejrzeć tamtejsze wystawy i ekspozyty. Równie interesująco prezentują się trasy ścieżek edukacyjnych MPN.

Teren gminy Krempna jest bardzo urozmaicony. W porośnięte lasami góry, wcinają się doliny z płynącymi w nich potokami, uchodzącymi do Wisłoki. Wśród znacznych połaci lasów, są też malownicze śródgórskie łąki i pastwiska. W zamieszkanych i opuszczonych przed laty miejscowościach pozostały drewniane cerkwie, kamienne krzyże, kapliczki przydrożne, wiekowe, charakterystyczne łemkowskie domy (chyże) oraz cmentarze wojenne. Wkomponowały się one w naturalny krajobraz, dzięki czemu teren gminy nabiera niepowtarzalnego uroku.

W centrum Krempnej znajduje się drewniana cerkiew z 1782 r., pw. św. Kosmy i Damiana, wybudowana na miejscu wcześniejszej, która przetrwała 275 lat. Przed wejściem stoi kamienna figura św. Mikołaja, pochodząca z XIX wieku. Na zachód od Krempnej, przy szosie do Świątkowej, leży Kotań. Po raz pierwszy była wymieniana jako wieś królewska, należąca do starostwa bieckiego. Znajduje się tam drewniana cerkiew z początków XVIII wieku, przebudowana w 1841 roku. Niestety, nie zachował się dawny wystrój wnętrza, z wyjątkiem części siedemnastowiecznego ikonostasu. Z 1757 roku pochodzi drewniana cerkiew w stylu zachodniołemkowskim, pw. św. Michała Archanioła w Świątkowej Wielkiej. Obiekt był kilkakrotnie modernizowany. W pobliżu znajduje się stary łemkowski cmentarz z zachowaną częścią nagrobków. W górnej części wsi jest kamienna figura Świętej Rodziny z płaskorzeźbami. Dla przebywających w Świątkowej Wielkiej atrakcję stanowi łowisko pstrąga, zaś zimą funkcjonujący tu wyciąg narciarski. W Świątkowej Małej na uwagę zasługuje drewniana cerkiew w stylu zachodniołemkowskim, rozbudowana z kaplicy w 1762 r. W Polanach zachowała się monumentalna cerkiew pw. Jana Złotoustego, wybudowana w 1914 r.,

wzorowana na cerkwiach staroruskich. W Myscowej zobaczyć można murowaną cerkiew pw. św. Paraskewy. W Świerzowej Ruskiej – dawnej wsi, która znajduje się powyżej Świątkowej Wielkiej a usytuowana jest nad potokiem Świerzówka, możemy zobaczyć kilka kamiennych krzyży i figury św. Mikołaja oraz Matki Bożej, a także cmentarz, z zachowanymi kamiennymi nagrobkami. W pobliżu odnawianej rzeźby Świętej Rodziny z 1938r. znajduje się miejsce po cerkwi unickiej pw. św. Jana Chrzciciela, z końca XIVw. W Ożennej znajduje się figura Świętej Rodziny z 1910 roku. Drewniane cerkwie posiadają nieodparty urok. Doskonale wkomponowane w otaczający je krajobraz, usytuowane z reguły na niewielkich wzniesieniach, ogrodzone kamiennym murkiem lub drewnianym parkanem, są uosobieniem spokoju i refleksji. Wrażenie to potęgują otaczające je małe cmentarze. Z daleka przyciągają wzrok kopulaste hełmy, które miały symbolizować złożone do modlitwy dłonie.

Przez gminę przebiega cztery szlaki rowerowe:

- szlak zielony: Krempna – Kołomyja – Huta Krempska – Krempna,
- szlak niebieski: Krempna – Kotań – Kolanin – Świątkowa Wielka – Świątkowa Mała – Kotań – Krempna,
- szlak czerwony: Krempna – Żydowskie – Ciechania – Grab – Ożenna – granica państwa – Bardejów – granica państwa – Grab – Rozstajne – Świątkowa Mała – Krempna,
- szlak żółty: Krempna – Myscowa – Pańska Góra – Polany – Huta Polańska – Krempna.

W gminie jest również rozbudowana sieć pieszych szlaków turystycznych. Poruszając się rowerowymi lub turystycznymi szlakami można podziwiać piękno przyrody, odnaleźć ślady dawnych wsi i osad, w postaci cmentarzy, kapliczek czy zachowanych jeszcze łemkowskich domów, tzw. chyży. Pobyt w gminie dodatkowo uatrakcyjnia korzystanie z zalewu w Krempnej.

Z kolei Nowy Żmigród zachował miejski układ zabudowy, z prostokątnym, dużym rynkiem. W pobliżu znajduje się kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła, wybudowany pierwotnie w XVI wieku i kilkakrotnie przebudowywany, m. in. w 1643, 1843 i 1857r. Obecnie stanowi on sanktuarium bł. Władysława Findysza.

Zachowało się również kilka domów mieszczańskich z XVIII–XIX wieku i pozostałości fortyfikacji miejskich z XV–XVII wieku. Do naszych czasów przetrwały dwie renesansowe kamienice. W jednej z nich znajduje się typowa dla zabudowy z tego okresu sień zajezdna, w której mieścił się z powodzeniem cały zaprzęg kupiecki. Również w rynku stoi murowana kapliczka św. Floriana, sięgająca XVII wieku.

W pobliżu centrum zachowały się fragmenty parku krajobrazowego z zabytkowym drzewostanem, cmentarz z mogiłą poległych w okolicy konfederatów barskich, mogiłami powstańców styczniowych, cmentarz poległych w I wojnie światowej oraz cmentarz żydowski.

Przez Żmigród, jak przed wiekami, prowadzą szlaki komunikacyjne i turystyczne. Miejscowość stanowi doskonałą bazę wypadową dla wszystkich, którzy chcą poznawać uroki Beskidu Niskiego z Magurskim Parkiem Narodowym oraz piękne panoramy Pogórza.

W paśmie wzgórz na południe od Starego Żmigrodu znajduje się wzniesienie zwane Zamczyskiem, ze śladami wczesnośredniowiecznego grodziska. W Starym Żmigrodzie, gdzie istniała pierwotna osada z komorą celną, przeniesioną później do Nowego Żmigrodu, warto odwiedzić zabytkowy kościół z XV - XVI wieku pw. św. Katarzyny, rozbudowany w 1924 roku. Przy kościele zachował się w dobrym stanie zespół zabudowań plebańskich z przełomu XVIII i XIX w.

Jednym z ciekawszych obiektów architektury sakralnej na terenie gminy jest kościół parafialny pw. Mikołaja Biskupa i Wyznawcy w Łęczynach. Według niektórych badaczy wybudowano go w XV w., a rozbudowano w XVIII. Posiada malowane beczkowe sklepienie i malowidła na ścianach, przedstawiające świętych polskich.

Na południe od Żmigrodu leży wieś Kąty. Powstała pod koniec XIV wieku. Turystów przyciąga tu sąsiedztwo Magurskiego Parku Narodowego, malownicze położenie nad Wisłoką i wytyczona w 1998 r. trasa widokowa na Górę Grzywacką (567 m. n. p. m.). Na tym wzniesieniu dominującym nad Kątami, stoi Milenijny Krzyż Papieski z wieżą widokową, upamiętniający wędrówki Karola Wojtyły po Beskidzie Niskim. Stanowi on fragment tzw. szlaku papieskiego. Z usytuowanej na Górze Grzywackiej platformy roztacza się widok na okolicę od góry Liwocz w pobliżu Jasła, po górę Cergową w okolicach Dukli. Wzdłuż trasy ustawiono stacje drogi krzyżowej. Wokół Góry Grzywackiej wytyczono szlak rowerowy. Przez wieś przebiega również główny turystyczny szlak beskidzki – czerwony. Z Kątami graniczy Skalnik, stara osada o ciekawej historii. Znajduje się tu otoczone kultem sanktuarium, w którym od wieków czczony jest słynący łaskami obraz Matki Boskiej Królowej Gór. Pochodzi on z XV wieku. Innym ciekawym miejscem jest grodzisko Walik w Brzezowej. Od zachodu z Kątami graniczy Desznica. Do dziś zachowała się tam cerkiew greckokatolicka pw. św. Dymitra Męczennika, wybudowana w 1790 roku, która obecnie pełni rolę kościoła parafialnego. Obok niej można podziwiać pozostałości łemkowskiego cmentarza, z kamiennymi nagrobkami i kwaterę żołnierzy, którzy polegli podczas I wojny światowej.

Na obszarze subregionu funkcjonuje ponad 30 gospodarstw agroturystycznych, o wysokim poziomie usług. W ostatnich latach powstały nowe pensjonaty i zajazdy. Ilość miejsc noclegowych, pomimo powstawania nowych obiektów, jest jednak wciąż za mała w stosunku do potrzeb.

2.6. Specyfika obszaru

Obie gminy leżą w powiecie jasielskim, jednak znacząco różnią się od pozostałych gmin. Ich sytuację determinuje położenie na obszarze Magurskiego Parku Narodowego lub w jego otulinie. Tereny te objęte są szczególnymi zasadami funkcjonowania, określonymi przez specjalną strefę ochrony przyrody. Są to tereny górskie, należące do Beskidu Niskiego, charakteryzujące się bogatą fauną i florą. Istotnym elementem jest spójność kulturowa. Niegdyś zamieszkiwała tu ludność łemkowska, czego śladem są liczne cerkwie oraz pozostałości po budownictwie zagrodowym. W subregion głęboko wniknęły tradycje, zwyczaje i kultura łemkowska.

Niestety, górzysty teren, w większości podlegający ochronie przyrody, uniemożliwia podjęcie działalności gospodarczej. Peryferyjne położenie w strefie przygranicznej utrudnia dotarcie do większych aglomeracji miejskich i pozyskanie środków finansowych na rozwój regionu. Subregion Magurski to teren o wysokim bezrobociu, borykający się z wieloma problemami społeczno-ekonomicznymi. Jest jednym z najbiedniejszych regionów województwa podkarpackiego. Ten stan pogłębia struktura obszarowa, cechująca się rozdrobnieniem gospodarstw i ich niską towarowością. Konsekwencją jest wielokierunkowa, niewyspecjalizowana produkcja. Obszar subregionu posiada doskonałe warunki do rozwoju szeroko pojętej turystyki, zwłaszcza gdy zostanie zrealizowany plan budowy zalewu Kąty – Myscowa. Potencjał stanowi też głęboko zakorzeniona kultura ludowa, piękne i nieskażone środowisko naturalne. Przeszkodą w rozwoju jest brak aktywności środowiska.

3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Położenie przygraniczne ze Słowacją, w pobliżu szlaku drogowego i kolejowego, prowadzącego na Ukrainę – Wysoka atrakcyjność turystyczno-rekreacyjna Beskidu Niskiego i Magurskiego Parku Narodowego – Silna tożsamość, tradycje kulturowe oraz bogactwo materialnego dziedzictwa kulturowego – Bioróżnorodność środowiska przyrodniczego i zasoby naturalne (drewno, woda, wody mineralne, zwierzyzna itp.) – Różnorodna struktura gospodarcza – Duże zasoby ludzkie – Korzystne warunki przyrodnicze dla rozwijania turystyki, nieskażone środowisko naturalne – Poprawiający się wizerunek regionu z jego walorami przyrodniczymi i dziedzictwem kulturowym – Korzystne warunki do pozyskiwania energii odnawialnej	– Brak stosownej promocji regionu – Niska podaż nowych miejsc pracy i odpływ ludzi młodych z subregionu – Niski standard techniczny dróg – Brak zainteresowania zewnętrznymi inwestorów słabo rozwiniętym subregionem – Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczno-rekreacyjna subregionu – Rozdrobnione, mało wydajne i nisko-dochodowe rolnictwo – Słabe zaawansowanie procesu restrukturyzacji tradycyjnej bazy przemysłowej – Słaby napływ turystów na obszar subregionu – Niski stan techniczny obiektów i urządzeń infrastruktury ochrony zdrowia oraz szkolnictwa – Luka infrastruktury w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej – Znikoma ogólnodostępność Internetu – Niski poziom wykształcenia mieszkańców

SZANSE	ZAGROŻENIA
– Rozwój turystyki – Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej – Stworzenie nowych miejsc pracy – Rozwój przemysłu rolno-spożywczego i tworzenie grup producenckich zdrowej żywności – Promowanie produktu regionalnego – Możliwość wykorzystania sąsiedztwa Słowacji i Ukrainy dla rozwoju handlu i współpracy gospodarczej – Zwiększenie dostępu do środków z funduszy unijnych, w tym Leader – Odnawialne źródła energii – Położenie na terenie LGD Magurskiego Parku Narodowego	– Bierność i stagnacja społeczeństwa – Odpływ młodych osób zagranicę i do dużych ośrodków miejskich – Obawa przed nowymi inwestorami – Niskie dofinansowanie regionu – Bliskie sąsiedztwo atrakcyjnych Bieszczadów – Niewykorzystanie stworzonych szans i dostępnych środków z Unii Europejskich z uwagi na obawę i niewiedzę – Brak skutecznej promocji regionu – Brak zainteresowania mieszkańców nowymi inicjatywami

4. Cele ogólne i szczegółowe LSR

4.1. Misja i cele ogólne

Misja LGD

„Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze subregionu magurskiego, w oparciu o wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych regionu”.

Cele ogólne LSR zostały sformułowane w następujący sposób:

- 1) Pobudzanie aktywności mieszkańców
- 2) Podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru w oparciu o własne zasoby
- 3) Zachowanie dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego

Przyjęte cele ogólne są w pełni zgodne z celami Osi 4 Leader Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 i wzajemnie się uzupełniają.

Cel pierwszy oznacza konieczność aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców, poprzez nabywanie wiedzy, umiejętności, wspieranie inicjatyw obywatelskich i biznesowych. W konsekwencji mieszkańcy oczekują wzmocnienia samorządności i samowystarczalności, większego poczucia odpowiedzialności za kreowanie rozwoju lokalnego.

Cel drugi polega na wspieraniu przedsiębiorczości mieszkańców, głównie w zakresie działalności powiązanej z turystyką, z uwagi na duży potencjał rozwojowy tej dziedziny gospodarki lokalnej. Dla jego osiągnięcia niezbędna jest poprawa lokalnej infrastruktury (rekreacyjnej, turystycznej, itp.) Zawiera w sobie ideę rozwoju zrównoważonego – opartego na istniejących zasobach i realizowanego w poszanowaniu przyrody.

Cel trzeci podkreśla konieczność zachowania lokalnej tożsamości oraz zasobów przyrodniczych, poprzez zachęcanie do kultywowania tradycji, dumy z wiejskiego charakteru otoczenia oraz zachowania dziedzictwa przyrodniczego. Jego realizacja ma zapobiegać niekorzystnym zmianom w krajobrazie wsi, a także sprzyjać większej integracji obszaru i jego mieszkańców.

Cele ogólne zostały doprecyzowane poprzez cele szczegółowe, w których wskazano konkretne efekty, założone do osiągnięcia w okresie realizacji programu. Celom szczegółowym przyporządkowano kierunki działania, przyjęte przez mieszkańców i wskazujące, jakie przedsięwzięcia są planowane przez LGD do finansowania ze środków przeznaczonych na LSR.

Wypracowane cele mają charakter długofalowy, zapewniając ciągłość oraz trwałość rozwoju. Są spójne z uwarunkowaniami lokalnymi, takimi jak: bogactwo przyrodnicze i dziedzictwo historyczno-kulturowe, tradycja, przygraniczne położenie, słabo rozwinięta infrastruktura społeczna i niski poziom aktywności mieszkańców, słabe wykształcenie mieszkańców. Komplementarna ich realizacja zmierza do innowacyjnego rozwoju obszaru w oparciu o posiadane zasoby i integrację zaangażowanych podmiotów lokalnych.

4.2. Cele ogólne, szczegółowe, rodzaje projektów oraz wskaźniki

Cele ogólne doprecyzowują cele szczegółowe i znajdują odzwierciedlenie w zapisie tabelarycznym zamieszczonym poniżej.

Lp.	• cele ogólne • cele szczegółowe • przedsięwzięcia	Wskaźniki • oddziaływania • rezultatu • produktu	Źródła informacji	Uwagi
1.	Cel ogólny I: Pobudzanie aktywności mieszkańców	<i>wskaźnik oddziaływania:</i> wzrost liczby osób, które samodzielnie inicjują działania aktywizacyjne na terenie LGD w wyniku dostępnych na ten cel środków w LGD – min. 10	ankieta monitorująca beneficjentów operacji lub dane własne LGD	
	Cel szczegółowy I.1: Pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców	<i>wskaźniki rezultatu:</i> 1. Liczba nowych lub udoskonalonych usług dla ludności w wyniku zrealizowanych projektów inwestycyjnych przez mikroprzedsiębiorstwa lub rolników podejmujących działalność nierolniczą – min. 1 szt. 2. Liczba projektów o dofinansowanie zewnętrzne złożonych przez uczestników szkoleń – min. 24 szt.	ankieta monitorująca beneficjentów operacji, dane własne LGD w przypadku zadań realizowanych bezpośrednio przez lub na zlecenie LGD	
	Cel szczegółowy I.2: Zwiększenie liczby i wyposażenia miejsc integracji społecznej mieszkańców	<i>wskaźnik rezultatu:</i> Wzrost odsetka mieszkańców miejscowości pozytywnie oceniających estetykę własnej miejscowości w porównaniu z rokiem 2009 – o 50%	dane LGD (ankieta sondażowa)	
	Cel szczegółowy I.3: Zwiększenie liczby organizowanych przedsięwzięć integracyjnych	<i>wskaźnik rezultatu:</i> Do roku 2015 zwiększenie liczby organizowanych w ciągu roku imprez integracyjnych dla mieszkańców na terenie LGD o 50% w porównaniu z rokiem 2009	ankieta monitorująca beneficjentów operacji, dane z gmin LGD, instytucji kultury, ngo	

	Cel szczegółowy I.4: Pobudzenie mieszkańców do aktywności społecznej	<i>wskaźnik rezultatu:</i> Założenie do 2015 r. min. 5 nowych organizacji pozarządowych na terenie LGD	dane GUS, dane bazy organizacji pozarządowych lub dane uzyskane bezpośrednio od nowych ngo	
	Cel szczegółowy I.5: Zwiększenie możliwości podnoszenia kompetencji i nabywania umiejętności przez mieszkańców	<i>wskaźnik rezultatu:</i> Liczba osób, które podniosły swoje umiejętności lub wiedzę w wyniku uczestnictwa w szkoleniach, warsztatach itp. – min. 496 osób	ankieta monitorująca beneficjentów operacji lub dane własne LGD w przypadku zadań realizowanych bezpośrednio przez lub na zlecenie LGD	
	Przedsięwzięcie I.1.1: Przedsięwzięcia związane ze świadczeniem usług dla mieszkańców obszaru objętego LSR (np. usługi informatyczne, edukacyjne, doradcze, opiekuńcze, rzemieślnicze i inne)	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych przez mikroprzedsiębiorstwa lub rolników podejmujących działalność nierolniczą związanych z uruchomieniem lub udoskonaleniem usług dla ludności – min. 1	ankieta monitorująca beneficjentów operacji	
	Przedsięwzięcie I.1.2: Działalność szkoleniowa informacyjna, doradcza ułatwiająca mieszkańcom aktywne zaangażowanie w rozwój lokalny	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba zorganizowanych szkoleń dot. możliwości uzyskania dofinansowania w ramach LSR – min. 5	ankieta monitorująca beneficjentów operacji lub dane własne LGD w przypadku zadań realizowanych bezpośrednio przez lub na zlecenie LGD	
	Przedsięwzięcie I.2.1: Projekty obejmujące budowę, remont, wyposażenie świetlic, ośrodków kultury, obiektów sportowych i innych służących do użytku publicznego lub pełniących funkcję miejsca spotkań mieszkańców	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba wybudowanych, wyremontowanych lub wyposażonych obiektów infrastruktury społecznej – min. 3	ankieta monitorująca beneficjentów operacji	
	Przedsięwzięcie I.2.2: Zagospodarowanie i porządkowanie publicznej przestrzeni wiejskiej (urządzanie placów zabaw, terenów zielonych, parków, centrów wsi i innych miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych)	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba zagospodarowanych miejsc publicznej przestrzeni wiejskiej – min. 12	ankieta monitorująca beneficjentów operacji	

	Przedsięwzięcie I.3.1: Organizacja imprez integracyjnych, sportowych i rekreacyjnych	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba zorganizowanych imprez sportowych, rekreacyjnych i kulturalno-artystycznych – min. 2	ankieta monitorująca beneficjentów operacji lub dane własne LGD w przypadku zadań realizowanych bezpośrednio przez lub na zlecenie LGD	
	Przedsięwzięcie I.4.1: Projekty promujące pracę społeczną mieszkańców na rzecz środowiska lokalnego	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba zrealizowanych projektów przez organizacje pozarządowe dotyczących pracy społecznej na rzecz mieszkańców – min. 6	ankieta monitorująca beneficjentów operacji lub dane własne LGD w przypadku zadań realizowanych bezpośrednio przez lub na zlecenie LGD	
	Przedsięwzięcie I.4.2: Przedsięwzięcia umożliwiające poznanie różnych metod angażowania mieszkańców w kreowanie rozwoju lokalnego	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba osób uczestniczących w szkoleniach dot. sposobu promocji lokalnych zasobów i wyjazdach studyjnych – min. 36	ankieta monitorująca beneficjentów operacji lub dane własne LGD w przypadku zadań realizowanych bezpośrednio przez lub na zlecenie LGD	
	Przedsięwzięcie I.5.1: Organizowanie szkoleń, warsztatów i innych przedsięwzięć służących nabywaniu umiejętności przez mieszkańców	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, kursach i innych działaniach edukacyjnych – min. 542	ankieta monitorująca beneficjentów operacji lub dane własne LGD w przypadku zadań realizowanych bezpośrednio przez lub na zlecenie LGD	

	Cel ogólny II: Podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru w oparciu o własne zasoby	<i>wskaźnik oddziaływania:</i> Wzrost ruchu turystycznego mierzony wzrostem liczby osób korzystających z noclegów na terenie LGD o min. 10% do 2015 r. w stosunku do 2009 r.	dane LGD (ankieta sondażowa wśród gospodarstw agroturystycznych i obiektów hotelowych), dane z urzędów gmin	
	Cel szczegółowy II.1: Zwiększenie liczby przedsięwzięć gospodarczych, przyczyniających się do rozbudowywania oferty turystycznej obszaru	<i>wskaźnik rezultatu:</i> Liczba wprowadzonych lub udoskonalonych produktów turystycznych – min. 1 szt.	ankieta monitorująca beneficjentów operacji	
	Cel szczegółowy II.2: Zwiększenie dostępności, poprawa jakości lokalnej infrastruktury rekreacyjnej oraz turystycznej	<i>wskaźnik rezultatu:</i> Do 2015 r. zwiększenie liczby osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej lokalnej infrastruktury rekreacyjnej oraz turystycznej o 10 % w stosunku do 2010 r.	ankieta monitorująca beneficjentów operacji lub dane własne LGD w przypadku zadań realizowanych bezpośrednio przez lub na zlecenie LGD lub dane z gmin LGD, instytucji kultury etc.	
	Cel szczegółowy II.3: Zwiększenie wykorzystania lokalnego potencjału w harmonii ze środowiskiem naturalnym	<i>wskaźnik rezultatu:</i> Liczba odbiorców wydarzeń promocyjnych (mieszkańców i turystów), którzy pozyskali dodatkową wiedzę / informację nt. lokalnego potencjału turystycznego – min. 900 osób	ankieta monitorująca beneficjentów operacji lub dane własne LGD w przypadku zadań realizowanych bezpośrednio przez lub na zlecenie LGD	
	Przedsięwzięcie II.1.1: Przedsięwzięcia związane z rozwojem oferty turystycznej obszaru LGD (rozbudowa bazy noclegowej, usługi turystyczne, gastronomiczne, produkcja lokalnych produktów lub inne)	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba zrealizowanych przedsięwzięć gospodarczych związanych z wprowadzeniem nowych produktów turystycznych lub udoskonaleniem dotychczasowej oferty turystycznej – min. 1	ankieta monitorująca beneficjentów operacji	

	Przedsięwzięcie II.2.1: Przedsięwzięcia obejmujące remont i wyposażenie obiektów publicznych pełniących funkcje kulturalne i turystyczne	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba wyremontowanych i wyposażonych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej – min. 2	ankieta monitorująca beneficjentów operacji	
	Przedsięwzięcie II.3.1: Promocja turystyczna obszaru LGD (w tym m.in. organizacja warsztatów, szkoleń i innych przedsięwzięć w zakresie związanym z promocją turystyki, organizacja imprez kulturalno-promocyjnych, udział w targach i wystawach, inne działania promocyjne lub oznakowanie, publikacje i gadżety promocyjne, strony www etc.)	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba zrealizowanych wydarzeń promocyjnych – min 28	ankieta monitorująca beneficjentów operacji lub dane własne LGD w przypadku zadań realizowanych bezpośrednio przez lub na zlecenie LGD	

	Cel ogólny III: Zachowanie dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego	<i>wskaźnik oddziaływania:</i> Wzrost poczucia tożsamości lokalnej – wzrost liczby osób deklarujących poczucie więzi z miejscem zamieszkania o min. 30% w 2015 r. w stosunku do roku 2010	dane LGD (ankiety sondażowe wśród mieszkańców)	
	Cel szczegółowy III.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	<i>wskaźnik rezultatu:</i> Do roku 2015 wzrost o 5% w stosunku do roku 2010 liczby osób odwiedzających / korzystających z wybudowanych, odnowionych lub wyposażonych obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe lub przyrodnicze	ankieta monitorująca beneficjentów operacji lub dane z gmin LGD, ankieta wśród właścicieli i zarządców obiektów etc.	
	Cel szczegółowy III.2. Kultywowanie i ochrona tradycji regionalnych	<i>wskaźnik rezultatu:</i> Wzrost liczby lokalnych liderów i twórców, z którymi LGD nawiązało trwałą współpracę (w stos. do 2009 r.) – min. o 10	dane LGD	
	Przedsięwzięcie III.1.1: Przedsięwzięcia mające na celu ochronę dziedzictwa przyrodniczego i propagowanie postaw proekologicznych (wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, produkty ekologiczne, przetwórstwo odpadów itp.)	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba zrealizowanych przedsięwzięć mających na celu poprawę dziedzictwa przyrodniczego i propagowanie postaw proekologicznych – min. 1	ankieta monitorująca beneficjentów operacji, dane własne LGD w przypadku zadań realizowanych bezpośrednio przez lub na zlecenie LGD	
	Przedsięwzięcie III.1.2: Budowa, remont, wyposażenie obiektów służących promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego, bądź stanowiących dziedzictwo architektoniczne regionu	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba wyremontowanych, zainstalowanych lub wyposażonych obiektów oraz urządzeń infrastruktury kulturalnej i przyrodniczej – min. 1	ankieta monitorująca beneficjentów operacji	
	Przedsięwzięcie III.1.3: Renowacja i rewitalizacja zabytkowych budowli i obiektów charakterystycznych dla obszaru LGD (cmentarze, kapliczki)	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba odnowionych zabytkowych obiektów charakterystycznych dla obszaru LGD – min. 1	ankieta monitorująca beneficjentów operacji	

	Przedsięwzięcie III.2.1: Organizacja szkoleń, warsztatów, imprez i konkursów oraz innych przedsięwzięć w zakresie związanym z dziedzictwem kulturowym obszaru (np. szkoleń dot. ginących zawodów, rękodzieła, rzemiosła tradycyjnego, kuchni regionalnej, prac polowych)	<i>wskaźnik produktu:</i> Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach i innych działaniach zw. z dziedzictwem kulturowym obszaru – min. 147	ankieta monitorująca beneficjentów operacji lub dane własne LGD w przypadku zadań realizowanych bezpośrednio przez lub na zlecenie LGD	

5. Spójność specyfiki obszaru z celami LSR

Do celów ogólnych Lokalnej Strategii Rozwoju należą:

- 1. Pobudzanie aktywności mieszkańców**
- 2. Podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru w oparciu o własne zasoby**
- 3. Zachowanie dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego**

Cele te są spójne ze specyfiką obszaru subregionu magurskiego i wykorzystują najważniejsze jego atuty, zidentyfikowane w analizie SWOT oraz podczas dyskusji nad kształtem Lokalnej Strategii Rozwoju. Najważniejsza dla obszaru LGD jest lokalizacja w turystycznie atrakcyjnym rejonie Beskidu Niskiego i Magurskiego Parku Narodowego. Teren ten przez wieki kształtował swoją własną kulturę i tradycję, sposób życia oraz środowisko przyrodnicze, stąd ma wiele wspólnych elementów.

Każdy z celów zawiera treści, dotyczące specyficznych cech subregionu magurskiego, jednocześnie wskazując na jego spójność, gdyż w takim samym stopniu dotyczy obu gmin, wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania.

Pierwszy cel – pobudzanie aktywności mieszkańców obszaru subregionu magurskiego – ma za zadanie podwyższać kwalifikacje społeczności lokalnej oraz zwiększyć aktywność gospodarczą. Jest niezbędnym narzędziem dla osiągnięcia pozostałych celów ogólnych. Zajmuje się integracją społeczności lokalnej, co ma istotne znaczenie dla utrzymania spójności obszaru i pielęgnowania tożsamości kulturowej mieszkańców.

Drugi z celów ogólnych – rozwój turystyki, bazującej na walorach przyrodniczych i kulturowych regionu magurskiego – wykorzystuje atrakcyjność turystyczną obszaru, jego walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne. Obszar LGD ma olbrzymi potencjał turystyczny, wynikający właśnie z czystego środowiska, dużej powierzchni obszarów chronionych, zachowania obiektów dziedzictwa kulturowego i tradycji. Bariere stanowi brak infrastruktury. Rozwój turystyki powinien opierać się na gospodarstwach agroturystycznych. Ludność rolnicza nie może czerpać dochodów z uprawy ziemi, z powodu niskiej jakości gleb (klasa IV to prawie 50% wszystkich gleb w LGD). W rezultacie należałoby różnicować działalność rolniczą w kierunku usług turystycznych, bądź przez zwiększenie ilości gospodarstw agroturystycznych, bądź przez produkcję ekologicznej żywności lub rozwój rzemiosła i rękodzieła.

Trzeci cel ogólny – zachowanie dziedzictwa przyrodniczo-kulturalnego obszaru LGD – dąży do utrzymania korzystnych warunków środowiskowych regionu oraz podtrzymywania

i kultywowania ginącej kultury chłopskiej. Troska o środowisko naturalne jest bez wątpienia priorytetem, determinującym powodzenie realizacji pozostałych celów. Niemożliwy jest wzrost ilości turystów, odwiedzających teren LGD, bez podjęcia działań, mających chronić środowisko.

Subregion magurski to przede wszystkim teren o proporcjonalnie wysokim – na tle wskaźników powiatowych i wojewódzkich – zalesieniu, wynoszącym 29% powierzchni ogólnej (większa lesistość występuje tylko na obszarze Bieszczadów). To dzięki lasom wyróżnia się on korzystnie spośród gmin i powiatów podkarpackich. Znaczący jest także udział obszarów prawnie chronionych, stanowiących ponad 60% całej powierzchni LGD. Niemożliwe jest zatem planowanie działań, nieuwzględniających aspektu ekologicznego i dbałości o dziedzictwo przyrodnicze mikroregionu. Obszary prawnie chronione, wraz z licznymi pomnikami przyrody oraz obszarami chronionego krajobrazu zobowiązują do troski o środowisko.

6. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć

Zintegrowane podejście dla przedsięwzięć planowanych przez LGD „Subregion Magurski” dotyczyć będzie trzech aspektów:

- 1) bezpośrednich powiązań między wyznaczonymi w trakcie tworzenia LSR celami,
- 2) bezpośrednich związków między podmiotami i aktorami lokalnymi, uczestniczącymi w realizacji LSR,
- 3) wykorzystania charakterystycznych dla terenu LGD zasobów lokalnych, tożsamości i dziedzictwa kulturalno-przyrodniczego.

Należy zauważyć, iż wszystkie trzy cele są ze sobą związane. Powodzenie jednego z nich podnosi szanse pozostałych, a porażka je zmniejsza. Działania podjęte w zakresie ochrony środowiska będą miały bezpośredni wpływ na zwiększenie ruchu turystycznego i prężniejszy rozwój agroturystyki. Turyści, zachęcani czystym powietrzem oraz dbałością o lasy, z pewnością chętniej zdecydują się na odwiedzinę którejś z gmin, wchodzącej w skład „Subregionu Magurskiego”.

Podobnie kształtuje się korelacja między dążeniem do aktywności lokalnej społeczności a wzrostem liczby turystów. Bardziej wykształceni i świadomi mieszkańcy to gwarancja rozszerzenia działalności pozarolniczej, rozbudowanej oferty turystycznej, zmniejszenia

zagrożeń środowiska naturalnego. Podniesienie standardu życia na terenie LGD doprowadzi do nowych inwestycji, a tym samym zmniejszenia bezrobocia i zwiększenie atrakcyjności obszaru.

Cel odnoszący się do turystyki wymagać będzie współdziałania trzech sektorów: władz gmin, tworzących LGD, przedstawicieli LGD oraz mieszkańców. Od tych ostatnich zależeć będzie przede wszystkim rozbudowa infrastruktury turystycznej oraz dostosowanie oferty turystycznej do potrzeb odwiedzających. Na barkach LGD spoczywać będzie odpowiedzialność m.in. za organizację szkoleń i kursów, podnoszących kwalifikacje mieszkańców trudniących się agroturystyką oraz informowanie o dostępnych środkach zewnętrznych. Promocja obszaru LGD należeć będzie do jego przedstawicieli, jak i władz poszczególnych gmin.

Bardziej skomplikowane są zależności dotyczące podwyższenia poziomu kompetencji i aktywizacji mieszkańców obszaru LGD. Naczelnym założeniem jest zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych, świadczących usługi hotelarsko-gastronomiczne, pozarolnicze, przy jednoczesnym niedopuszczeniu do rozwoju przemysłu, mogącego zanieczyścić środowisko i zniechęcić turystów. Pilne stało się więc przeprowadzenie cyklu szkoleń, przygotowujących do świadczenia usług turystycznych. Istotne byłoby równoczesne informowanie o środkach zewnętrznych na rozwój punktów hotelowych, miejsc noclegowych, usług agroturystycznych czy wytwórstwa produktów lokalnych. Ponadto celem LGD jest stworzenie lub zagospodarowanie już istniejących miejsc, umożliwiających integrację mieszkańców.

W realizację działań na rzecz ochrony środowiska zaangażowane będą władze gminy, przedstawiciele LGD, władze Magurskiego Parku Narodowego oraz ekologiczne organizacje pozarządowe, posiadające wiedzę ekspercką w tym zakresie. Członkowie LGD powinni pełnić rolę pośredników lub koordynatorów podejmowanych akcji, ułatwiając kontakt między władzami gmin (w kompetencjach których leży ochrona środowiska) a organizacjami i instytucjami, dysponującymi odpowiednim zapleczem personalnym, przygotowanym do przedstawienia własnych rozwiązań problemów. Innym zadaniem, którego mogliby się podjąć członkowie LGD, byłoby podnoszenie świadomości ekologicznej poprzez promocję zachowań proekologicznych. Oznaczałoby to przede wszystkim organizowanie lokalnych kampanii społecznych, wspólnie z podmiotami gospodarczymi, grupami producenckimi, gospodarstwami agroturystycznymi, instytucjami, zajmującymi się ochroną środowiska, bądź szkołami. Byłyby one skupione wokół konkretnego problemu (np. promocji żywności

ekologicznej, energii odnawialnej, postaw proekologicznych) lub poświęcone jakiemuś wydarzeniu (np. obchody Dnia Ziemi).

Trzeci aspekt integracyjny odnosi się do zasobów, wykorzystywanych w działaniu. Niewątpliwie każdy cel koncentruje się na endogenicznych właściwościach, charakterystycznych tylko dla obszaru LGD. Jest to widoczne szczególnie w celach dotyczących ochrony środowiska oraz produktu lokalnego. Oba przedsięwzięcia dotyczą miejsc i obiektów stanowiących dziedzictwo bądź przyrodnicze, bądź kulturowe. Pierwszy skupia się na zasobach naturalnych i jako główne zadanie stawia sobie ich ochronę. Niezbędne będzie zatem szczegółowe poznanie flory i fauny, zorientowanie się, co stanowi największe zagrożenie dla środowiska naturalnego i jak je najefektywniej zneutralizować. Drugi cel – wypromowanie produktu lokalnego – może zostać osiągnięty wyłącznie poprzez czerpanie z miejscowej tradycji.

Od zasobów endogenicznych zależy również rozwój turystyki i agroturystyki. Jest on możliwy dzięki rozszerzeniu oferty o nabywanie lokalnych produktów rękodzieła, organizowanie festiwali, promujących miejscowe tradycje czy ginące zawody.

7. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć

Podejście innowacyjne w Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Stowarzyszenia „Subregion Magurski – szansa na rozwój” odnosi się przede wszystkim do objętego nią obszaru. Stanowią ją te działania, które w ramach konkretnych przedsięwzięć mają charakter nowości. Najczęściej koncentrują się one na rozwoju nowych funkcji, dążąc do umocnienia i upowszechnienia działań oraz zjawisk, zapoczątkowanych wcześniej. Lokalna Strategia Rozwoju pamięta o aspekcie innowacyjnym w odniesieniu do lokalnej społeczności, a zwłaszcza o zaplanowaniu takich działań, których rezultatem byłby wzrost kapitału społecznego.

Innowacyjność przedsięwzięć mających doprowadzić do realizacji celu – pobudzanie aktywności mieszkańców – polega przede wszystkim na wzmacnianiu umiejętności i kompetencji tutejszych mieszkańców oraz podjęciu działań integrujących. Przejawiać się również będzie skalą planowanych przedsięwzięć, związanych głównie z rozbudową oferty spędzania wolnego czasu oraz zaspokojeniem potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych. Przedstawiciele LGD chcą doprowadzić także do powstania podmiotów ekonomii społecznej, niewystępujących dotychczas na obszarze Lokalnej Grupy.

W ramach drugiego celu – podniesienia atrakcyjności turystycznej obszaru w oparciu o własne zasoby – innowacyjne jest ukierunkowanie między innymi na tworzenie „produktu regionalnego” i jego promocję oraz proponowanie nowych imprez i atrakcji o charakterze historyczno-przyrodniczym.

Cel trzeci – zachowanie dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego – osiągnięty będzie wskutek propagowania wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. Do tej pory na terenie LGD nie wytwarzano energii pochodzącej z biomasy, zaś inne źródła energii odnawialnej używane są w sposób marginalny. Reprezentanci LGD zamierzają także jak najwierniej odtworzyć tradycje, charakterystyczne dla folkloru Beskidu Niskiego. Dlatego planowane jest zorganizowanie imprez, integrujących lokalne środowiska rzemieślnicze oraz twórców ludowych.

8. Procedura wyboru operacji przez LGD

W procesie wyboru operacji uczestniczą projektodawcy, Biuro LGD, Rada LGD, Samorząd Województwa lub Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

1. Na co najmniej 44 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków LGD przekazuje do samorządu województwa wniosek o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” (wraz z projektem informacji o naborze) dla działań:

- 1) 4.1/413_311 – Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
- 2) 4.1/413_312 – Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw,
- 3) 4.1/413_MP – Wdrażanie LSR tzw. małe projekty,
- 4) 4.1/413_313 – Odnowa i rozwój wsi.

celem uzgodnienia terminu przeprowadzenia naboru, a dokumenty niezbędne do podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy – w terminie 24 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.

2. W informacji o naborze wniosków podaje się następujące informacje:
  - a) dokładny adres i dane kontaktowe LGD,
  - b) nazwa działania, którego dotyczy nabór,
  - c) termin składania wniosków o przyznanie pomocy:
    - nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni,

- rozpoczynający bieg nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości tej informacji.
  - d) miejsce składania wniosków o przyznanie pomocy,
  - e) miejsce zamieszczenia wzorów formularzy wniosku o przyznanie pomocy,
  - f) miejsce zamieszczania kryteriów wyboru projektów przez LGD, określonych w LSR, w tym kryteriów, na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji projektu w ramach LSR,
  - g) miejsca zamieszczenia wykazu dokumentów niezbędnych do weryfikacji spełnienia kryteriów wyboru projektów, określonych w LSR,
  - h) limit dostępnych środków,
  - i) minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru projektu przez LGD.
3. Informacja o naborze może zawierać również inne elementy niż określone w punkcie 2, w szczególności wskazanie zakresu tematycznego operacji.
  4. Informacja o naborze wniosków podawana jest do publicznej wiadomości poprzez publikację ogłoszenia w lokalnej prasie oraz na stronie internetowej LGD, a także w zwyczajowo przyjęty sposób na terenie każdej gminy (tablice ogłoszeń, wysyłka informacji do sołtysów itp.).
  5. Nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania za pośrednictwem LGD wniosków o przyznanie pomocy Biuro LGD przyjmuje wnioski o dofinansowanie. Termin składania wniosków o przyznanie pomocy nie może być krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni. O terminowości złożenia wniosku decyduje data złożenia w Biurze Stowarzyszenia. Złożenie wniosku potwierdza się pieczęcią wraz z datą i godziną wpływu oraz podpisem osoby przyjmującej wniosek. Wniosek wraz z załącznikami, który wpłynie po upływie wyznaczonego terminu jest rejestrowany, natomiast nie będzie rozpatrywany. Przyjęte wnioski otrzymują kolejne numery zgodnie z wzorem: SM / numer naboru dane działanie (pisany cyframi rzymskimi) / nr działania (413_311, 413_312, 413_MP, 413_313) / numer kolejny wniosku / rok ogłoszenia konkursu. Wnioski są rejestrowane w rejestrze wniosków, prowadzonym w siedzibie LGD.
  6. Po upływie terminu naboru wniosków Biuro LGD kieruje je do oceny Radzie LGD. Rada LGD – jako ciało decyzyjne LGD ma wyłączne uprawnienia do dokonywania oceny operacji pod względem zgodności celu operacji z celami LSR, zgodności

z przedsięwzięciami określonymi w LSR oraz stopnia spełniania lokalnych kryteriów wyboru operacji. Rada może wyłonić spośród siebie zespoły robocze w celu usprawnienia oceny projektów.

7. Decyzje w sprawie wyboru projektów przez organ decyzyjny LGD są podejmowane w drodze głosowania, w którym partnerzy gospodarczy i społeczni, jak również inni przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, muszą dysponować co najmniej 50 % głosów. W podejmowaniu decyzji dotyczących wyboru projektów przestrzega się odpowiednich zasad gwarantujących przejrzystość i umożliwiających uniknięcie sytuacji wystąpienia konfliktów interesów. Wymagany parytet co najmniej 50% głosów partnerów społecznych i gospodarczych w tym innych przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego odnosi się do konkretnego głosowania i do faktycznie oddanych głosów. Pod pojęciem „głosowanie” rozumie się cały proces decyzyjny związany z wyborem operacji począwszy od dokonania jej oceny.
8. W ocenie wniosku nie mogą uczestniczyć osoby, co do których istnieją wątpliwości, co do ich bezstronności. Członka Rady, wyłącza się od opiniowania projektu w razie spełnienia następujących warunków:
  - 1) jest projektodawcą lub pozostaje z projektodawcą w takim stosunku prawnym, że wynik opiniowanego projektu oddziałuje na jego prawa lub obowiązki,
  - 2) projekt dotyczy jego małżonka, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do trzeciego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia,
  - 3) projekt dotyczy osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli,
  - 4) pozostaje w zależności służbowej od projektodawcy,
  - 5) reprezentuje wnioskodawcę lub sam przygotował wniosek o przyznanie pomocy,
  - 6) jest właścicielem lub współwłaścicielem firmy zajmującej się przygotowaniem wniosków o dotację,
  - 7) zachodzą inne sytuacje, mogące mieć wpływ na jego bezstronność w stosunku do rozpatrywanego wniosku.
9. Rada dokonuje oceny projektów nie później niż w terminie 21 dni od dnia w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy.
10. Rada dokonuje wyboru operacji:
  - 1) spośród projektów
    - a) które:

- są zgodne z LSR,
  - zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy na operacje;
  - b) których zakres tematyczny jest zgodny z tematycznym zakresem operacji wskazanym w informacji o naborze, o ile w tej informacji został wskazany tematyczny zakres operacji;
- 2) na podstawie kryteriów wyboru operacji;
- 3) do wysokości limitu dostępnych środków wskazanego w informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na operacje – a w przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na operacje w danym zakresie jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni, LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków, wskazanego w tej informacji.
11. Ocena wniosku jest oceną dwustopniową. W pierwszym etapie wszyscy członkowie Rady dokonują oceny wniosków pod kątem zgodności operacji z LSR. W drugim wnioski uznane za zgodne z LSR poddawane są ocenie według lokalnych kryteriów wyboru operacji.
12. Członkowie Rady dokonują oceny wniosków pod kątem zgodności operacji z LSR spośród wniosków które:
- 1) zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji, o której mowa w pkt. 2 procedury,
  - 2) których zakres tematyczny jest zgodny z tematycznym zakresem operacji o którym mowa w pkt. 3 procedury, wskazanym w informacji, o której mowa w pkt. 2 procedury, o ile w tej informacji został wskazany tematyczny zakres operacji.
13. Wnioski które uzyskały negatywną ocenę na podstawie pkt. 12 ppkt. 1) i 2) umieszczają się na liście operacji niepodlegających ocenie i podejmuje się uchwałę w sprawie przyjęcia tej listy.
14. Organ decyzyjny może uznać operacje za zgodną z LSR, jeśli w jego opinii cel operacji jest zgodny z co najmniej jednym celem LSR i jeśli charakter operacji odpowiada co najmniej jednemu przedsięwzięciu, określone w LSR. Jeśli kwalifikowana większość (ponad 50%) składu członków organu decyzyjnego oceni, że operacja jest zgodna z LSR, uznaje się że organ decyzyjny podjął pozytywną decyzję. Do oceny stopnia spełniania

- lokalnych kryteriów wyboru operacji przekazuje się wyłącznie projekty zgodne z celami i przedsięwzięciami LSR. Oceny dokonuje się na podstawie karty oceny wniosku.
15. Na podstawie wyników oceny zgodności operacji z LSR w stosunku do każdej operacji podejmuje się uchwałę o jej niezgodności/zgodności z LSR oraz uchwałę zatwierdzającą listę operacji niezgodnych z LSR/listę operacji zgodnych z LSR.
  16. Operacje, umieszczone na liście operacji zgodnych z LSR poddaje się ocenie według lokalnych kryteriów wyboru.
  17. Ostateczny wynik oceny projektów stanowi średnia wszystkich ocen indywidualnych członków organu decyzyjnego LGD, biorących w niej udział. Na podstawie wyników oceny wg lokalnych kryteriów wyboru operacji w stosunku do każdej operacji podejmuje się uchwałę o liczbie uzyskanych punktów w ramach tej oceny oraz sporządza się listę ocenionych operacji wg kolejności wynikającej z uzyskanej punktacji i przyjmuje się ją uchwałą. Zakłada się, iż zostaną przyjęte te operacje, które otrzymały co najmniej 40% punktów. W przypadku identycznej liczby punktów o wyborze operacji decyduje kolejność złożenia wniosku o dofinansowanie (data i godzina), natomiast w przypadku niewystarczającej liczby środków do sfinansowania wszystkich operacji w danym roku do realizacji przyjmuje się te, które otrzymały najwyższą liczbę punktów. Lokalne kryteria wyboru operacji stanowią Załącznik Nr 1 do Strategii.
  18. Niezwłocznie po dokonaniu oceny projektów, lecz nie później niż w terminie 21 dni od dnia w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy, LGD przekazuje Wnioskodawcom listę ocenionych operacji, informując ich na piśmie o:
    - 1) zgodności operacji z LSR albo jego niezgodności z LSR – wskazując przyczyny niezgodności,
    - 2) liczbie uzyskanych punktów w ramach tej oceny lub miejscu na liście,
    - 3) możliwości złożenia odwołania od wyników tej oceny zgodnie z procedurą określoną w rozdziale kolejnym.
  19. W terminie 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy, Rada dokonuje wyboru operacji:
    - 1) do wysokości limitu dostępnych środków wskazanego w informacji, o której mowa w pkt. 2 procedury,
    - 2) do wysokości 120 % limitu dostępnych środków wskazanego w informacji o której mowa w pkt. 2 procedury – w przypadku, gdy informacja o możliwości składania

wniosek o przyznanie pomocy jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni,

z uwzględnieniem ewentualnych odwołań oraz minimalnych wymagań niezbędnych do wyboru operacji.

20. Wyboru, o którym mowa w pkt. 19, Rada dokonuje przez podjęcie uchwały w stosunku do każdej operacji oraz sporządza listę wybranych oraz niewybranych operacji, które przyjmuje uchwałami.
21. Listy o których mowa w pkt. 15, 17, 18 i 20 muszą zawierać informacje, które pozwolą w sposób jednoznaczny zidentyfikować operacje w ramach przekazywanych wniosków o przyznanie pomocy, w szczególności;
  - 1) nazwę / imię i nazwisko Wnioskodawcy,
  - 2) tytuł operacji określony we wniosku o przyznanie pomocy dla operacji, o których mowa w pkt.1 Procedury ppkt. 3 i 4 lub ekonomicznym planie operacji dla operacji, o których mowa w pkt. 1 Procedury pkt. 1 i 2,
  - 3) indywidualne oznaczenie sprawy nadane każdemu wnioskowi przez LGD, wpisane na wniosku o przyznanie pomocy w polu „Potwierdzenie przyjęcia wniosku”,
  - 4) lokalizację operacji,
  - 5) numer identyfikacyjny Wnioskodawcy nadany zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, podany we wniosku o przyznanie pomocy,
  - 6) NIP Wnioskodawcy,
22. W terminie 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy, LGD informuje na piśmie wnioskodawcę o:
  - 1) wybraniu projektu albo jego niewybraniu, wskazując przyczyny niewybrania,
  - 2) liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny projektów pod względem spełniania kryteriów wyboru projektów lub miejscu na liście projektów, które zostały wybrane, z tym że informując wnioskodawcę o wybraniu projektu, wskazuje się również, czy projekt mieści się w ramach limitu, o którym mowa w informacji o naborze (w przypadku naboru ogłaszanego po raz ostatni jeśli projekt został wybrany a nie mieści się w ramach limitu dostępnych środków wskazanego w informacji o naborze, LGD informuje wnioskodawcę, iż wniosek podlega rozpatrzeniu dopiero wówczas, gdy okaże się że w ramach tego limitu możliwe jest przyznanie pomocy na ten projekt).

23. W terminie 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy, LGD przekazuje właściwemu podmiotowi wdrażającemu:

1) wnioski o przyznanie pomocy, które:

- a) zostały wybrane do dofinansowania w ramach LSR wraz z uchwałą/uchwałami w sprawie wyboru;
- b) w wyniku przeprowadzonej oceny nie zostały zakwalifikowane do realizacji w ramach LSR (niezgodne z LSR lub zgodne z LSR ale nie zostały wybrane do finansowania) wraz z uchwałą/uchwałami w sprawie ich niewybrania,
- c) nie podlegały ocenie pod względem zgodności z LSR gdyż nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o naborze, nie wskazano adresu wnioskodawcy i nie ma możliwości jego ustalenia lub zakres tematyczny nie był zgodny z zakresem tematycznym operacji wskazanym w informacji o naborze wniosków o przyznanie pomocy, o ile w tej informacji został wskazany tematyczny zakres operacji,

2) listy operacji;

- a) wybranych do finansowania w ramach LSR (wraz z uchwałą, w przypadku, gdy lista została przyjęta w formie uchwały), na której wnioski zostały zamieszczone w kolejności według liczby uzyskanych punktów;
- b) listę operacji niewybranych do finansowania w ramach LSR (wraz z uchwałą w przypadku, gdy lista została przyjęta w formie uchwały).

24. Uchwały i listy, o których mowa w pkt. 23 są przekazywane SW w przypadku operacji o których mowa w pkt. 1 ppkt. 3 i 4 Procedury, a w przypadku operacji o których mowa w pkt. 1 ppkt. 1 i 2 Procedury do ARiMR, a listy tych operacji dodatkowo do wiadomości SW.

25. LGD publikuje listę operacji wybranych do dofinansowania na swojej stronie internetowej nie później niż w dniu jej przekazania do właściwego organu Samorządu Województwa.

9. Procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji do sfinansowania

O zmianę kryteriów mogą wnioskować:

- Komisja Rewizyjna (po dokonaniu corocznej ewaluacji funkcjonowania LGD),
- członkowie LGD (w licznie minimum 5 członków podpisanych pod wnioskiem),
- Zarząd LGD,
- potencjalni Beneficjenci (w licznie minimum 5).

Taki wniosek musi zawierać uzasadnienie. Zmiana kryteriów jest możliwa pod warunkiem ujęcia w powiadomieniu o porządku obrad Rady informacji o planowanej dyskusji i głosowaniu w tej kwestii.

10. Procedura odwołania się od decyzji Rady

Od decyzji Rady wnioskodawcy przysługuje, w ciągu 7 dni od otrzymania pisma, prawo do odwołania bezpośrednio do Rady LGD, która ponownie ocenia zgodność projektu z LSR, lub ponownie ocenia wnioski według kryteriów lokalnych. Rozpatrzenie wniosku odbywało się będzie w terminie 7 dni od dnia złożenia odwołania. O wyniku ponownego rozpatrzenia wniosku, wnioskodawca zostaje poinformowany w terminie 7 dni, od dnia posiedzenia Rady, na którym wniosek był rozpatrywany. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia odwołania, wniosek zostaje skierowany na listę operacji wybranych do finansowania, natomiast w przypadku negatywnego rozpatrzenia odwołania przez Radę, wniosek pozostawia się bez dalszej możliwości odwoływania się.

11. Budżet LSR dla każdego roku realizacji LSR

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.05.2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013 (Dz.U. nr 103, poz. 659, par. 2, pkt. 5 a, 5b, 5c), **całkowity budżet Lokalnej Grupy Działania „Subregion Magurski – szansa na rozwój” w ramach Osi 4 LEADER wynosi 1 693 120 zł.** Wielkość niniejszego budżetu wynika z iloczynu liczby mieszkańców zameldowanych na terenie LGD Stowarzyszenie „Subregion Magurski - szansa na rozwój” na pobyt stały w dniu 31 grudnia 2006 r. wg GUS i kwoty:

- a. 116 zł – dla komponentu „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” (kod 413 – „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Odnowa i rozwój wsi” i „Małe projekty”);
- b. 3 zł – dla komponentu „Wdrażanie projektów współpracy” (kod 421);
- c. 29 zł – dla komponentu „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności, aktywizacja” (kod 431).

Szczegółowy podział środków pomiędzy poszczególne komponenty ukazuje poniższa tabela:

Kod wg PROW 2007–2013	Nazwa komponentu	Kwota przewidziana w rozporządzeniu MRiRW (Dz.U. nr 103, poz. 659) w zł	Liczba mieszkańców LGD Subregion Magurski zameldowanych na pobyt stały – 31.12.06 r. (dane GUS)	Budżet LGD w zł
413	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	116	11 440	1 327 040
421	Wdrażanie projektów współpracy	3	11 440	34 320
431	Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności, aktywizacja	29	11 440	331 760
	Razem	-	-	1 693 120

LGD Stowarzyszenie „Subregion Magurski – szansa na rozwój” **wnioskować będzie o całą kwotę**, przysługującą jej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.05.2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013 (Dz.U. nr 103, poz. 659, par. 2, pkt. 5 a, 5b, 5c), czyli o **1 693 120 zł**.

Budżet LSR zakłada następujący podział środków w ramach komponentu „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” (kod 413):

Nazwa działania	Udział %	Kwota w zł
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	10,00	132 704,00 zł
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	10,00	132 704,00 zł
Odnowa i rozwój wsi	60,00	796 224,00 zł
Małe projekty	20,00	265 408,00 zł
Razem	100,00	1 327 040,00 zł

W przypadku ubiegania się przez LGD „Subregion Magurski” o pełną przysługującą kwotę, koszty bieżące (administracyjne) funkcjonowania LGD wyniosą maksymalnie 15% tej kwoty, czyli **253 968,00 zł**. Na pozostałą część działania „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja”, czyli na nabywanie umiejętności i aktywizację, przeznaczonych zostanie **77 792,00 zł**.

Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące, administracyjne) – maksymalnie 15% z kwoty dostępnej dla LGD (1 693 120 zł)	253 968,00 zł
Nabywanie umiejętności, aktywizacja	77 792,00 zł
Łącznie działanie „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja: (kod 431)	331 760,00 zł

Założenia dla budżetu:

Dla konstrukcji budżetu przyjęto następujące założenia:

- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” wyniesie ok. 12 tys. zł;
- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” wyniesie ok. 12 tys. zł;
- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „Odnowa i rozwój wsi” wyniesie ok. 140 tys. zł;
- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „Małe projekty” wyniesie ok. 8 tys. zł;
- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „nabywanie umiejętności i aktywizacja” wyniesie ok. 2 tys. zł;

Kwoty całkowite w tabeli budżetowej stanowią sumę kwoty refundowanej i wkładu własnego, zgodnego z rodzajem operacji – wg wytycznych PROW 2007–2013, tj.:

- maksymalnie 50% dofinansowania dla operacji „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” (czyli minimum 50% wkładu własnego);
- maksymalnie 50% dofinansowania dla operacji „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” (czyli minimum 50% wkładu własnego);
- maksymalnie 80% dofinansowania dla operacji „Odnowa i rozwój wsi” (czyli minimum 20% wkładu własnego);
- maksymalnie 80% dofinansowania dla operacji „Małe projekty” (czyli minimum 20% wkładu własnego).

Budżet LSR został przygotowany w oparciu o założenie uzyskiwania maksymalnego możliwego dofinansowania w danym typie operacji przez beneficjentów.

Poniższe tabele obrazują **budżet LGD w każdym roku realizacji**, przy spełnieniu powyższych założeń i harmonogramu:

Lokalna Strategia Rozwoju dla Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Subregion Magurski – szansa na rozwój”
obszar gmin: Nowy Żmigród i Krempna

Rok	Kategorie kosztu/ wydatku	Działania osi 4 Leader									
		4.1/413					4.21	4.31			Razem Oś 4
		Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju						Funkcjonowanie lokalnej grupy działania			
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikro-przedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413	Projekty współpracy	Funkcjonowanie LGD (bieżące koszty)	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem 4.31			
2008 - 2009	Całkowite	0,00	0,00	324 390,66	98 598,18	422 988,84	0,00	37 000,00	9256,00	46 256,00	469 244,84
	Kwalifikowane	0,00	0,00	243 293,00	69 018,72	312 311,72	0,00	37 000,00	9256,00	46 256,00	358 567,72
	Do refundacji	0,00	0,00	243 293,00	69 018,72	312 311,72	0,00	37 000,00	9256,00	46 256,00	358 567,72
2010	całkowite	0,00	0,00	320 965,34	93 987,86	414 953,20	0,00	39 568,00	14 000,00	53 568,00	468 521,20
	kwalifikowane	0,00	0,00	240 724,00	65 791,50	306 515,50	0,00	39 568,00	14 000,00	53 568,00	360 083,50
	Do refundacji	0,00	0,00	240 724,00	65 791,50	306 515,50	0,00	39 568,00	14 000,00	53 568,00	360 083,50
2011	całkowite	0,00	200 000,00	0,00	172 727,08	372 727,08	0,00	39 200,00	17 000,00	56 200,00	428 927,08
	kwalifikowane	0,00	100 000,00	0,00	120 908,95	220 908,95	0,00	39 200,00	17 000,00	56 200,00	277 108,95
	Do refundacji	0,00	100 000,00	0,00	120 908,95	220 908,95	0,00	39 200,00	17 000,00	56 200,00	277 108,95
2012	całkowite	0,00	0,00	442 029,71	84 013,79	526 043,50	0,00	38 000,00	14 000,00	52 000,00	578 043,50
	kwalifikowane	0,00	0,00	359 373,75	84 013,79	443 387,54	0,00	38 000,00	14 000,00	52 000,00	495 387,54
	Do refundacji	0,00	0,00	287 499,00	67 211,03	354 710,03	0,00	38 000,00	14 000,00	52 000,00	406 710,03
2013	całkowite	0,00	0,00	0,00	62 500,00	62 500,00	34 320,00	37 000,00	14 000,00	51 000,00	147 820,00
	kwalifikowane	0,00	0,00	0,00	62 500,00	62 500,00	34 320,00	37 000,00	14 000,00	51 000,00	147 820,00
	Do refundacji	0,00	0,00	0,00	50 000,00	50 000,00	34 320,00	37 000,00	14 000,00	51 000,00	135 320,00

Lokalna Strategia Rozwoju dla Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Subregion Magurski – szansa na rozwój”
obszar gmin: Nowy Żmigród i Krempna

2014	całkowite	0,00	0,00	0,00	103 242,25	103 242,25	0,00	33 000,00	5 536,00	38 536,00	141 778,25
	kwalifikowane	0,00	0,00	0,00	103 242,25	103 242,25	0,00	33 000,00	5 536,00	38 536,00	141 778,25
	Do refundacji	0,00	0,00	0,00	82 593,80	82 593,80	0,00	33 000,00	5 536,00	38 536,00	121 129,80
2015	całkowite	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30 200,00	4 000,00	34 200,00	34 200,00
	kwalifikowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30 200,00	4 000,00	34 200,00	34 200,00
	Do refundacji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30 200,00	4 000,00	34 200,00	34 200,00

ROK KWARTAŁ	2009				2010				2011				2012				2013				2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej				Konkursy			Konkursy			Konkursy							Konkursy		Konkursy									
Odnowa i rozwój wsi				Konkursy			Konkursy							Konkursy														
Tworzenie i rozwój mikro- przedsiębiorstw				Konkursy			Konkursy			Konkursy							Konkursy		Konkursy									
Małe projekty				Konkursy			Konkursy			Konkursy				Konkursy					Konkursy									
Projekty Współpracy																	Realizacja											
Funkcjonowanie LGD	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja	Realizacja		

12. Opis procesu przygotowania LSR

Proces przygotowania LSR rozpoczął się akcją z udziałem społeczności lokalnej, realizowaną z inicjatywy zarządu LGD. Członkowie LGD przeprowadzili szereg spotkań, które miały istotny wpływ na kształt strategii.

Jej koncepcję oparto na partycypacyjnym modelu tworzenia dokumentów o charakterze strategicznym. Prace przygotowawcze trwały wiele miesięcy. W procesie tym uczestniczyły wszystkie środowiska lokalne, zaangażowane w rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny regionu: mieszkańcy, sołtysi, organizacje pozarządowe, nieformalne zrzeszenia społeczne, przedsiębiorcy, rolnicy, organy samorządu terytorialnego i ich jednostki pomocnicze.

Jako metody wykorzystano sesje strategiczne, warsztaty robocze, sesje rad gmin, spotkania i konsultacje z mieszkańcami, ekspertyzy statystyczne i strategiczne.

Pierwszym krokiem było zdiagnozowanie sytuacji społeczno-gospodarczej, charakteryzującej obszar LGD. W tym celu przeprowadzono analizę statystyczną, uwzględniającą przede wszystkim trendy demograficzne, stan infrastruktury turystycznej oraz poziom rozwoju przedsiębiorczości. Na tym etapie opierano się głównie o dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz informacje zawarte w dokumentach, przygotowanych przez Urzędy Gmin poszczególnych jednostek, wchodzących w skład LGD oraz na dokumentach stworzonych w ramach wcześniejszego programu Leader+. Bazowano także na danych, wynikających z badań społecznych, przeprowadzonych na potrzeby Lokalnej Strategii Rozwoju. W tej części LSR starano się wykazać jedynie specyficzne uwarunkowania obszaru, wyróżniające go w otoczeniu i stanowiące potencjał rozwojowy. Wyniki tej analizy zamieszczono w rozdziale 2 niniejszego dokumentu.

Kolejnym etapem, mającym dostarczyć jak najpełniejszego obrazu LGD, była analiza SWOT, czyli przygotowanie opracowania, zawierającego analizę zasobów wewnętrznych obszaru subregionu magurskiego oraz analiza otoczenia zewnętrznego pod kątem szans i zagrożeń dla dalszego rozwoju. Wyniki analizy SWOT przygotowano w oparciu o prace warsztatowe członków LGD oraz zainteresowane podmioty. Pozwoliły one, wspólnie z wynikami analizy statystycznej, na wskazanie elementów determinujących kształt rozwoju obszaru LGD, wyznaczenie celów i określenie misji.

Kolejnym etapem prac nad LSR było określenie misji – naczelnego celu rozwoju LGD „Subregion Magurski – szansa na rozwój”, przyświecającego przyszłym działaniom Lokalnej Grupy. W skład zespołu odpowiedzialnego za to działanie weszli przedstawiciele

społeczności lokalnych poszczególnych gmin, zaproszeni do udziału w pracach nad LSR przez członków Lokalnej Grupy Działania.

Posiadając pełen obraz analityczny oraz wytyczoną wizję i misję, przystąpiono do identyfikacji celów głównych, odzwierciedlających zasadnicze pola działań w zakresie intensyfikowania rozwoju. Są one rezultatem wcześniejszych etapów prac nad LSR. Po wytyczeniu trzech celów głównych, zespół został podzielony na tyle właśnie części. Następnie każdy podzespół został oddelegowany do prac nad jednym z celów głównych. Zadaniem grup było wyodrębnienie z przygotowanego materiału celów szczegółowych.

Na podstawie zidentyfikowanych przedsięwzięć oraz wytycznych, zawartych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.05.2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013, określono budżet LSR, przy założeniach opisanych w rozdziale 10 niniejszego dokumentu.

Harmonogram konsultacji społecznych Lokalnej Strategii Rozwoju obszaru Subregion Magurski

1. Szkolenie z zakresu możliwości finansowania obszarów wiejskich w ramach PROW 2007–2013, w tym szczególnie w ramach 4 Osi priorytetowej Leader dla członków Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Subregion Magurski – szansa na rozwój” – Nowy Żmigród 09.05.2008;
2. Sesja Rady Gminy Nowy Żmigród, na której przedstawiono możliwości finansowania obszarów wiejskich w ramach PROW 2007-2013, w tym szczególnie w ramach 4 Osi priorytetowej – Nowy Żmigród 03.10.2008;
3. Sesja Rady Gminy Krempna, na której przedstawiono możliwości finansowania obszarów wiejskich w ramach PROW 2007-2013, w tym szczególnie w ramach 4 Osi priorytetowej – Krempna 20.10.2008;
4. Walne zebranie członków stowarzyszenia w dniu 25.11.2008r., na którym omówiono roboczą wersję Lokalnej Strategii Rozwoju dla LGD „Subregion Magurski – szansa na rozwój”.

13. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR

Zakłada się, że realizację strategii rozpocznie się od roku 2009. Strategia wdrażana będzie przez LGD. Przewiduje się realizację co najmniej jednego naboru wniosków w ramach każdego działania w danym roku. Nabór ten zostanie poprzedzony szeroką informacją o możliwości finansowania operacji w ramach LSR. Biuro LGD będzie animowało i aktywizowało mieszkańców do czynnego udziału we wdrażaniu LSR. Zostaną zorganizowane:

- spotkania informacyjne dotyczące poszczególnych działań objętych LSR,
- warsztaty dotyczące planowania projektów,
- druk i kolportaż materiałów promocyjnych o możliwościach finansowania projektów.

Spotkania informacyjne organizowane będą w miejscach dostępnych dla wszystkich mieszkańców (tj. spotkania w każdej gminie, również w poszczególnych wsiach, niebędących siedzibami gmin). Planuje się przeprowadzenie specjalnych spotkań dla poszczególnych grup potencjalnych beneficjentów – sektora społecznego, gospodarczego i publicznego. LGD prowadzić będzie również stronę internetową, służącą do bieżącej komunikacji z lokalną społecznością oraz bazę liderów lokalnych. Biuro stanie się dla mieszkańców źródłem rzetelnej wiedzy o możliwościach i zasadach finansowania działań w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju, świadczącym nieodpłatnie następujące usługi dla mieszkańców:

- informowanie o zasadach udziału we wdrażaniu Lokalnej Strategii Rozwoju,
- usługi doradcze, związane z planowaniem projektów kwalifikujących się do wsparcia,
- usługi szkoleniowe, w zależności od potrzeb potencjalnych projektodawców.

Strategia została opracowana na lata 2009–2015 i obecnie nie przewiduje się zmian celów założonych w LSR dla osiągnięcia zamierzonego efektu. Dopuszcza się możliwość takich zmian w przypadku wystąpienia okoliczności, mających istotny wpływ na osiągnięcie zamierzonych rezultatów. W trakcie wdrażania LSR poddana ona będzie corocznej ewaluacji (opis procedury wyboru zamieszczono w rozdz. 9. Sposób i zasady dokonywania ewaluacji własnej zawiera rozdział 13 LSR), która może mieć wpływ na zasady funkcjonowania LGD, jak również na procedury wyboru projektów i zakres finansowanych przedsięwzięć.

Założenia dotyczące konstrukcji budżetu i wydatkowania środków zamieszczono w rozdziale 11 niniejszej LSR. W przypadku znaczących różnic między zapotrzebowaniem na środki, zgłoszonym przez mieszkańców, a zaplanowanym budżetem rocznym, przewiduje się zmiany w alokacji rocznej funduszy budżetu LGD, przy uwzględnieniu stosownych przepisów. Kompleksowa, zewnętrzna ocena wdrażania LSR zostanie dokonana w roku 2011.

14. Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej

a) Ewaluacja ex-ante (przed rozpoczęciem)

Przeprowadzona została przed rozpoczęciem wdrażania strategii, na etapie jej planowania. Posłużyła ocenie tego, na ile planowane działania są trafne z punktu widzenia potrzeb. W toku realizacji zbadano potencjalne szanse, a także trudności i zagrożenia. Ewaluacja skoncentruje się na operacjach, znajdujących się w fazie planowania i podejmowania decyzji o ich realizacji. Sporządzana będzie analiza w stosunku do każdego planowanego przedsięwzięcia, uwzględniająca opis spodziewanych efektów oraz ocenę ich wpływu na osiągnięcie celów zawartych w LSR.

b) Ewaluacja ex-post

Będzie dokonywana w okresach rocznych, po zakończeniu każdego roku kalendarzowego. Polega na przeanalizowaniu wszystkich zrealizowanych w minionym roku kalendarzowym działań i operacji pod kątem określenia efektów tych przedsięwzięć, a także wpływu, jaki miała ich realizacja na osiągnięcie celów, zakładanych w LSR. Organem odpowiedzialnym za jej przeprowadzenie będzie Komisja Rewizyjna. Część zadań będzie mogła zlecić ekspertom zewnętrznym. Wyniki ewaluacji Komisja Rewizyjna przedstawi w formie raportu, zawierającego następujące elementy:

- wykaz przedsięwzięć zrealizowanych w minionym roku kalendarzowym, z krótkim opisem merytorycznym i informacją finansową o każdym z nich,
- opis bezpośrednich efektów przedsięwzięć i porównanie ich z efektami, które były zakładane w fazie projektowania,
- analizę, dotyczącą wpływu zrealizowanych przedsięwzięć na osiągnięcie celów określonych w LSR,
- wnioski w formie uwag i rekomendacji dotyczących zmian w sposobie funkcjonowania LGD, które zapewnią wyższą efektywność działania i lepsze osiągnięcie celów, zakładanych w LSR.

Raport powinien być przygotowany i przedstawiony do wiadomości Zarządu i członków LGD najpóźniej 14 dni przed terminem dorocznego Walnego Zgromadzenia Członków, na którym będzie udzielane Zarządowi absolutorium za miniony rok. Jego treść, zgodnie z zasadą jawności działania LGD, będzie także podana do wiadomości publicznej.

Przedstawiony przez Komisję Rewizyjną raport będzie przedmiotem dyskusji podczas Walnego Zgromadzenia Członków, ze szczególnym uwzględnieniem zaproponowanych

w raporcie zmian w sposobie funkcjonowania LGD. Ewentualne decyzje w tej sprawie będą podejmowane w formie stosownej uchwały Walnego Zgromadzenia Członków.

15. Powiązania LSR z dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

Niniejsza LSR nie jest jedynym dokumentem określającym sposoby rozwoju opisywanego obszaru. Istnieje wiele innych organizacji i instytucji, które tworzą takie dokumenty o charakterze strategicznym. Zadaniem LSR jest uwzględnienie tych programów, niejako wpisanie się w nie, zgodnie z zasadą zintegrowania. Wtedy działania realizowane na tym terenie będą odpowiednio wzmocnione, bardziej efektywne, pozwolą na uniknięcie błędów popełnianych wcześniej. Określenie takich powiązań niewątpliwie podnosi efektywność i przydatność samej LSR.

Poniżej zaprezentowano korelację strategii z najważniejszymi dokumentami planistycznymi występującymi na tym terenie:

1) Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013, Narodowa Strategia Spójności: Strategia Rozwoju społeczno-gospodarczego kraju,

Cele polityki spójności w Polsce wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie,

- 5.4.1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
- 5.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- 5.4.3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
- 5.4.4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
- 5.4.5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
- 5.4.6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

2) Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2020:

Cel 1: Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości, zwiększanie jej innowacyjności oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu,

Cel 1 Priorytet 4: Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego województwa,

- Cel 2 Priorytet 2: Wsparcie inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej,
- Cel 2 Priorytet 3: Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu,
- Cel 3 Priorytet 1: Rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej w warunkach zrównoważonego rozwoju,
- Cel 3 Priorytet 2: Odnowa wsi oraz modernizacja przestrzeni wiejskiej,
- Cel 3 Priorytet 4: Rozwój rynku rolnego,
- Cel 4 Priorytet 2: Ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów i wdrażanie nowoczesnych systemów gospodarki,
- Cel 4 Priorytet 3: Zapewnienie jak najlepszej jakości powietrza i gleb oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko hałasu i promieniowania elektromagnetycznego,
- Cel 4 Priorytet 4: Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej,
- Cel 4 Priorytet 5: Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- Cel 5 Priorytet 3: Rozwój kultury,
- Cel 5 Priorytet 4: Wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,
- Cel 6 Priorytet 1: Tworzenie warunków do podejmowania wspólnych przedsięwzięć gospodarczych i pozyskiwania inwestycji,
- Cel 6 Priorytet 2: Współpraca na rzecz rozwoju turystyki, ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego.

3) Strategia Rozwoju Turystyki dla Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013:

Wszystkie obszary priorytetowe: produkt turystyczny, rozwój zasobów ludzkich, przestrzeń turystyczna, wsparcie instytucjonalne, marketing i promocja.

4) Strategia Rozwoju Gminy Nowy Żmigród na lata 2007–2013:

Wszystkie obszary strategiczne: infrastruktura techniczna i ekologiczna, infrastruktura społeczna, przedsięwzięcia gospodarcze, rolnictwo, leśnictwo i turystyka.

16. Planowane działania/przedsięwzięcia/operacje, realizowane przez LGD w ramach innych programów, wdrażanych na obszarze LSR

Ideą środków pochodzących z osi IV Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich jest wszechstronny rozwój terenu objętego Lokalną Strategią Rozwoju. Dzięki temu środowisko wiejskie ma szansę stać się konkurencyjne i atrakcyjne, charakteryzować się wysokim poziomem życia mieszkańców.

Aby to nastąpiło Lokalna Grupa Działania nie może skupić się jedynie na poprawnym wydatkowaniu pieniędzy, które otrzymuje z programu Leader. Środki te mają jedynie wspierać działalność LGD, dając podstawy do innych przedsięwzięć, uzupełniających te zaplanowane w Lokalnej Strategii Rozwoju. Zintegrowany charakter działań ma na celu zapewnienie bardziej wszechstronnego, skuteczniejszego rozwoju terenu LGD.

W związku z powyższym Stowarzyszenie „Subregion Magurski” planuje szereg operacji, realizowanych na obszarze LSR, ale w ramach innych niż Leader programów. Aby nie zaistniało niebezpieczeństwo podwójnego finansowania działań (nakładania się pomocy), należy stworzyć odpowiednie zabezpieczenia:

- Każda osoba zatrudniona przez LGD będzie posiadać umowę, zawierającą szczegółowy wykaz obowiązków i zadań, ze wskazaniem programu, na rzecz którego będą one wykonywane oraz podaną kwotę wynagrodzenia, pochodzącą ze środków tego programu.
- Każdym programem będzie kierował koordynator, odpowiedzialny za realizację i prawidłowe wydatkowanie środków programu.
- W przypadku osób zaangażowanych jednocześnie w realizację dwóch lub więcej programów, w umowie o pracę (zlecenie bądź dzieło) zostanie wskazany wymiar czasu pracy, jaki jest ona zobowiązana przeznaczyć na wykonanie zadań i obowiązków, związanych z realizacją poszczególnych programów. Łączny wymiar czasu pracy nie przekroczy wielkości maksymalnych, dopuszczonych w Kodeksie Pracy.
- Na każdym dokumencie księgowym, stanowiącym dowód poniesienia kosztów, muszą być w sposób trwały umieszczone informacje o tym, ze środków jakiego programu zostały one pokryte. W przypadku kosztu współfinansowanego z dwóch lub więcej programów będzie podana informacja, jaką część finansują poszczególne programy.
- LGD utworzy wydzielone konta bankowe (lub subkonta) do obsługi każdego programu.
- Każdy wniosek o przyznanie pomocy, przygotowany przez LGD, będzie zawierał analizę ryzyka w zakresie nakładania się środków tego programu z pomocą, którą LGD uzyskało

wcześniej z PROW lub innych programów oraz propozycje mechanizmów, które należy zastosować w celu uniemożliwienia tego zjawiska.

Działania, które LGD planuje podjąć w ramach innych programów mają za zadanie przede wszystkim wspierać zapisy LSR, ale również ogólnie pojęty rozwój obszaru nią objętego. Trudno jednak w tym momencie wskazać konkretnie, jakie działania będzie podejmowało Stowarzyszenie, gdyż zależy to np. od harmonogramu ogłaszanych w ramach innych programów konkursów, czy kryteriów naboru. Analizując jednak profil działalności Stowarzyszenia i jego formę prawną można wskazać ogólnie, że będą to działania wpisujące się w:

Program Operacyjny Kapitał Ludzki:

Priorytet VI: „Rynek pracy otwarty dla wszystkich”

- Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie.
- Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia.
- Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich.

Priorytet VII: „Promocja integracji społecznej”

- 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
- 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji

Priorytet VIII: „Regionalne kadry gospodarki”

- 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie

Priorytet IX: „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach”

- 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka:

- Oś priorytetowa 3: Kapitał dla innowacji
- Oś priorytetowa 4: Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia
- Oś priorytetowa 6: Polska gospodarka na rynku międzynarodowym
- Oś priorytetowa 8: Społeczeństwo informacyjne –zwiększanie innowacyjności gospodarki.

Ponadto dotacje, fundusze dla organizacji pozarządowych, pochodzące z różnego rodzaju grantów, fundacji itp., wspomagające rozwój obszaru LGD i wpisujące się w działania, zapisane w LSR. Podstawową zasadą, warunkującą wybór działania będzie jego komplementarność w stosunku do zapisów umieszczonych w Lokalnej Strategii Rozwoju.

17. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Podczas opracowywania niniejszej strategii przede wszystkim brano pod uwagę zgodność planowanych celów z zakładanymi w strategiach gmin. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż niemal we wszystkich priorytet rozwoju stanowi turystyka. Strategia jest również spójna ze Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego, Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2007–2013 oraz RPO dla województwa podkarpackiego. Samorząd województwa podkarpackiego od wielu już lat przywiązuje bardzo dużą wagę do integracji społeczno-gospodarczej i wyrównania wewnętrznych dysproporcji rozwojowych między obszarami wiejskimi i miejskimi. Część obszarów województwa jest silniej dotknięta problemami strukturalnymi, które wpływają na ich relatywnie niską atrakcyjność osiedleńczą i gospodarczą. Wynika to między innymi z niedostatecznego wyposażenia w obiekty lokalnej infrastruktury technicznej i społecznej, co skutkuje niską dostępnością usług publicznych. Większość obszarów wiejskich charakteryzuje się słabością strukturalną, która wynika nie tylko z ograniczonej dostępności infrastruktury, ale również niskiej aktywności mieszkańców.

Realizacja Programu Leader na obszarze LGD Stowarzyszenia Subregion Magurski wpisuje się doskonale w politykę strategiczną województwa. Środkiem zmierzającym do poprawy spójności regionu będzie inwestowanie w rozwój lokalnej infrastruktury społecznej, w tym: edukacyjnej, sportowej, kulturalnej i turystycznej, stwarzające możliwość poprawy jakości życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego. Dla realizacji celów, założonych w LSR, konieczna jest poprawa infrastruktury technicznej wsi, w tym związanej z ochroną środowiska, na co gminy powinny otrzymać wsparcie z Regionalnego Programu Operacyjnego dla woj. podkarpackiego, zgodnie z zapisami programowymi. Oś Leader pozwoli na osiągnięcie zwiększonych efektów, umożliwi przezwyciężenie stagnacji społeczno-gospodarczej na terenach wiejskich, będzie sprzyjać tworzeniu warunków dla pobudzenia i wspierania lokalnych inicjatyw społecznych i gospodarczych oraz rozwijania partnerstwa przy realizacji działań rozwojowych. LGD stanie się istotnym motorem w zwiększaniu aktywności społeczności lokalnej, a środki finansowe przeznaczone na realizację LSR pozwolą wykorzystać potencjał lokalny przy efektywnej współpracy sektora publicznego, pozarządowego i gospodarczego.

Załącznik nr 1 Wzór karty oceny operacji wg lokalnych kryteriów

Karta oceny operacji wg lokalnych kryteriów

Wniosek nr:..... złożony przez: .....

Nazwa operacji: .....

Działanie PROW:

☐ – Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

☐ – Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

☐ – Odnowa i rozwój wsi

☐ – Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – mały projekt

Działanie PROW	Lokalne kryteria oceny operacji	Możliwa ocena	Przyznana ocena
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	I Kryterium uzasadniające realizację projektu w ramach LSR:		
	Działalność, której dotyczy operacja, jest oparta o wykorzystanie lokalnych zasobów albo lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego	NIE – 0 pkt TAK – 10 pkt	
	II Pozostałe kryteria:		
	Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji projektów	0–10 pkt	
	Powierzchnia gospodarstwa, które posiada lub w którym pracuje wnioskodawca, nie przekracza średniej powierzchni gospodarstwa rolnego w województwie	0–10 pkt	
	Wnioskowana kwota pomocy wynosi: mniej niż 30 tys. zł od 30 tys. zł do 50 tys. zł powyżej 50 tys. zł	10 pkt 5 pkt 0 pkt	
	Realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne: powyżej 3 miejsc pracy od 1 do 3 miejsc pracy poniżej 1 miejsca pracy	10 pkt 5 pkt 0 pkt	
	Operacja jest komplementarna w stosunku do innych operacji/projektów zrealizowanych na obszarze wdrażania LSR	0–10 pkt	
	Operacja ma innowacyjny charakter	0–10 pkt	
	SUMA PUNKTÓW		
	..... data		
	..... czytelny podpis członka Rady		
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	I Kryterium uzasadniające realizację projektu w ramach LSR:		
	Działalność, której dotyczy operacja, jest oparta o wykorzystanie lokalnych zasobów albo lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego	NIE – 0 pkt TAK – 10 pkt	
	II Pozostałe kryteria:		
	Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji projektów	0–10 pkt	
	W ostatnim roku obrotowym wnioskodawca zatrudniał średniorocznie nie więcej niż 2 pracowników	0–10 pkt	
	Wnioskowana kwota pomocy wynosi: mniej niż 50 tys. zł od 50 tys. zł do 80 tys. zł powyżej 80 tys. zł	10 pkt 5 pkt 0 pkt	
	Realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne: powyżej 3 miejsc pracy od 1 do 3 miejsc pracy poniżej 1 miejsca pracy	10 pkt 5 pkt 0 pkt	
	Operacja jest komplementarna w stosunku do innych operacji/projektów zrealizowanych na obszarze wdrażania LSR	0–10 pkt	
	Operacja ma innowacyjny charakter	0–10 pkt	
	SUMA PUNKTÓW		
	..... data		
	..... czytelny podpis członka Rady		

Działanie PROW	Lokalne kryteria oceny operacji	Możliwa ocena	Przyznana ocena
Odnowa i rozwój wsi	I Kryterium uzasadniające realizację projektu w ramach LSR:		
	Projekt przyczyni się do poprawy jakości infrastruktury na terenie LGD	NIE – 0 pkt TAK – 10 pkt	
	II Pozostałe kryteria:		
	Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji projektów	0–10 pkt	
	Wnioskodawca ma miejsce zamieszkania albo siedzibę w miejscowości liczącej: poniżej 500 mieszkańców od 500 do 1000 mieszkańców powyżej 1000 mieszkańców	10 pkt 5 pkt 0 pkt	
	Wnioskowana kwota pomocy wynosi: mniej niż 30 tys. zł od 30 do 35 tys. zł powyżej 35 tys. zł	10 pkt 5 pkt 0 pkt	
	Korzyści lub oddziaływanie operacji dotyczy: jednej miejscowości kilku miejscowości lub całej gminy całego obszaru objętego LSR	1 pkt 5 pkt 10 pkt	
	Operacja jest komplementarna w stosunku do innych operacji/projektów zrealizowanych na obszarze wdrażania LSR	0–10 pkt	
	Operacja ma innowacyjny charakter	0–10 pkt	
	SUMA PUNKTÓW		
	..... data		
	..... czytelny podpis członka Rady		
małe projekty	I Kryterium uzasadniające realizację projektu w ramach LSR:		
	Projekt angażuje społeczność lokalną, przyczynia się do utrzymania spójności obszaru, jego promocji, pielęgnowania tożsamości kulturowej mieszkańców, ich integracji, bądź aktywizacji.	NIE – 0 pkt TAK – 10 pkt	
	II Pozostałe kryteria:		
	Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji projektów	0–10 pkt	
	Wnioskodawca ma miejsce zamieszkania albo siedzibę w miejscowości liczącej: poniżej 500 mieszkańców od 500 do 2000 mieszkańców powyżej 2000 mieszkańców	10 pkt 5 pkt 0 pkt	
	Wnioskowana kwota pomocy wynosi: mniej niż 10 tys. zł od 10 tys. zł do 15 tys. zł powyżej 15 tys. zł	10 pkt 5 pkt 0 pkt	
	Korzyści lub oddziaływanie operacji dotyczy: jednej miejscowości kilku miejscowości lub całej gminy całego obszaru objętego LSR	1 pkt 5 pkt 10 pkt	
	Operacja jest komplementarna w stosunku do innych operacji/projektów zrealizowanych na obszarze wdrażania LSR	0–10 pkt	
	Operacja ma innowacyjny charakter	0–10 pkt	
	SUMA PUNKTÓW		
	..... data		
	..... czytelny podpis członka Rady		

- Kartę należy wypełnić piórem lub długopisem
- Ocena polega na wpisaniu przyznanej punktacji w ostatniej kolumnie. Wszystkie rubryki muszą być wypełnione.
- Nie wpisanie imienia, nazwiska, miejsca, daty i czytelnego podpisu skutkuje nieważnością karty.
- Do realizacji zostaną przyjęte te operacje, które otrzymały co najmniej 40% punktów oraz uzyskały pozytywną ocenę za spełnienie Kryterium uzasadniającego realizację projektu w ramach LSR.**

Załącznik nr 2 Wzór karty oceny operacji na zgodność z LSR

Miejsce na pieczęć		KARTA OCENY zgodności operacji z LSR				
NUMER WNIOSKU:		IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:				
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEJ OPERACJI:						
DZIAŁANIE PROW 2007-2013 W RAMACH WDRAŻANIA LSR		☐ Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej ☐ Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw ☐ Odnowa i rozwój wsi ☐ Małe projekty				
1. Czy realizacja projektu / operacji przyczyni się do osiągnięcia celów ogólnych LSR?						
CO1: <i>Nazwa celu</i>					?	
CO2: <i>Nazwa celu</i>					?	
CO3: <i>Nazwa celu</i>					?	
CO4: <i>Nazwa celu</i>					?	
2. Czy realizacja projektu / operacji przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych LSR?						
CS1.1	?	CS2.1	?	CS1.1	?	ltd.
CS1.2	?	CS2.2	?	CS1.2	?	
CS1.3	?	CS2.3	?	CS1.3		

3. Czy realizacja projektu / operacji jest zgodna z przedsięwzięciami zaplanowanymi w LSR?						
P 1	☐	P 4	☐	P 7	☐	ltd.
P 2	☐	P 5	☐	P 8	☐	
P 3	☐	P 6	☐	P 9	☐	
UZASADNIENIE ZGODNOŚCI PROJEKTU/OPERACJI Z ZAZNACZONYMI PRZEDSIĘWZIĘCIAMI W LSR:						
IMIĘ I NAZWISKO CZŁONKA RADY :						
Głosuję za uznaniem/nie uznaniem* operacji za zgodną z LSR (niepotrzebne skreślić)						
MIEJSCE:				DATA:		CZYTELNY PODPIS:
PODPISY SEKRETARZY POSIEDZENIA OD		1.			2.	

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA KARTY:

Pola zaciemnione wypełnia biuro LGD przed rozpoczęciem procesu oceny.

Pola białe wypełnia Członek RADY LGD biorący udział w ocenie zgodności.

a - Kartę należy wypełnić piórem lub długopisem

b- Ocena zgodności polega na wpisaniu znaku „x” w kratce po prawej stronie przy każdym celu / przedsięwzięciu, z którym dana operacja jest zgodna. Zgodność operacji z LSR może występować w więcej niż jednym punkcie (można zaznaczyć więcej kwadracików) Operacja zostanie uznana za zgodną z LSR jeżeli będzie zgodna z: co najmniej jednym celem ogólnym, co najmniej jednym celem szczegółowym oraz co najmniej jednym przedsięwzięciem zapisanym w LSR.

Jeśli kwalifikowana większość (ponad 50%) składu członków organu decyzyjnego oceni, że operacja jest zgodna z LSR, uznaje się że organ decyzyjny podjął pozytywną decyzję.

c - Nie wpisanie imienia, nazwiska, miejsca, daty i czytelnego podpisu skutkuje nieważnością karty